

El llibre de farmacopea del frare caputxí fra Miquel de Tarragona

JOAN PAPELL I TARDIU
JOSEP J. ESCODA I ANGUERA

INTRODUCCIÓ

A l'Arxiu Històric Comarcal de Valls, dins la Secció de Biblioteca de llibres antics i manuscrits, s'hi troba dipositat un manuscrit de finals del segle XVIII. És un receptari o tractat de farmacologia del frare caputxí del convent de Valls, fra Miquel de Tarragona. Posteriorment el receptari fou completat per un altre posseïdor del manuscrit, el doctor en medicina Joan Nadal, encara que la seva participació en el contingut i redactat és minsa. Fra Miquel fou un singular personatge, docte en pòcimes mèdiques, un expert herbolari, un mestre en alquímia i un entès coneixedor de les drogues.

Seguint la tradició caputxina d'afegir al nom de professió religiosa el de la població on va néixer, creiem que fra Miquel ho faria a la ciutat de Tarragona. La seva vida religiosa va transcórrer en diferents i diversos convents de l'orde: Solsona, Vilafranca del Penedès i, finalment, al de Valls —on creiem que moriria—, fins l'any 1814, any en què en perdem el rastre.

A la mort de fra Miquel, el llibre restà en possessió dels frares caputxins de Valls. Més tard passaria a mans de fra Benet Vidal i Ravella, el qual el donaria al doctor en medicina Joan Baptista de Nadal i Pinyas. La família d'aquest metge esdevingué propietària del receptari, que fins i tot fou utilitzat per un descendent de Joan Baptista, el metge Joan Nadal, a principis del segle XX, segons podem constatar per les receptes escrites en alguns fulls que fra Miquel va deixar en blanc, i per les receptes soltes que trobem intercalades marcades amb un segell de goma, on hi consta la farmàcia que va expendre la droga: farmàcia Andreu de Reus. El *ductus* de les receptes incloses en el receptari és el mateix que el de les receptes individualitzades.

CODICOLOGIA

El manuscrit, tot l'interior, està ben conservat, totes les seves pàgines són perfectament legibles, sols presenta un estat deplorable en l'enquadrernació, car el temps —i la poca cura que es va tenir del llibre— va propiciar el trencament del fil de cànem que lligava els quadernets, vestigis que encara podem observar en el contrafort de couro del lloc del llibre.

El volum és enquadrernat en pergami no reaprofitat, que recobreix una tapa dura de cartró. Aquestes cobertes són plenes d'escriptures de diferents èpoques, algunes d'elles intel·ligibles i il·legibles per haver sofert raspadura o el pas de la ploma per sobre la primera anotació. Tanmateix, és identificable el nom de fra Miquel de Tarragona dues vegades. Posteriorment, sota el nom de fra Miquel, superposant-se a una anotació primitiva que la fa il·legible, en una grafia diferent —lletra cursiva anglesa— i amb tinta negra, que difereix de totes les altres, s'hi pot llegir: "Farmàcia de Poblet".

Que a la coberta aparegui el nom de Farmàcia de Poblet, ho hem d'interpretar de la següent manera: el llibre, durant un temps, va estar en possessió del monjos populetans, després de la mort o desaparició de fra Miquel. No hem trobat cap rastre que avalí aquesta teoria, però avancem una tesi possible. El llibre aniria a parar a Poblet després de 1814, moment en què perdem tot rastre del frare caputxí, car, pel que sembla d'una anotació de pròpia mà, esperava acabar els dies a Valls ja que en aquest any de 1814 apunta que rebrà capa al convent vallenc l'any 1822, cosa que no devia poder veure realitzada, perquè no anota haver-la rebut, com fa en altres ocasions. Hem d'entendre que la primera desamortització que va sofrir el convent caputxí de Valls, l'any 1821, propiciaria el canvi de propietari del manuscrit? Seria en aquesta ocasió infausta que el llibre aniria a parar a mans de fra Benet Vidal i Ravella? Seria fra Benet Vidal, monjo del monestir cistercenc de Poblet? Si és així, comprenem la possessió del tractat farmacològic per part del monestir de la Conca de Barberà.

Gràcies a una anotació a la contracoberta del llibre, fra Benet va fer donació del manuscrit al doctor en medicina Joan B. de Nadal i Pinyas: *J(oan) de N(adal) y P(inyas)*. *Aquest llibre era de fra Miquel de Tarragona y dels frares de Valls; quedà en poder de fra Benet Vidal i Ravella; y-l donà a Joan B. de Nadal y Pinyas [...]* (il·legible).

El caputxí fra Miquel de Tarragona va començar a escriure el receptari l'any 1795, el dia de la festivitat de Corpus Christi, quan

era monjo resident al convent de Solsona. En aquest lloc hi va residir fins pels voltants de 1802, any en què es va tralladar a Vilafranca del Penedès per passar a residir, posteriorment a Valls, on des de l'any 1808 el trobem establert d'una manera continuada fins a l'any 1814. Ho sabem perquè ell mateix ens ho confirma quan anota: *Àbit lo donaren 1813, però lo enbiaren al mars de 1814. Àbit toca lo 1822.*

Fra Miquel de Tarragona és l'autor de la totalitat del manuscrit, a excepció de les receptes dels folis 10r, 43r-45v, 48r, 49r i 51r, que pertanyen a Joan Nadal, si tenim en compte la similitud de la lletra d'aquestes receptes amb la nota escrita a la contracoberta del llibre, nota de la qual hem fet esment amb anterioritat.

La foliació del manuscrit és nostra, feta amb llapis al centre i al peu del full. Consta d'1-160 folis, escrits en lletra cursiva vertical o espanyola, característica de final i principis dels segles XVIII i XIX, tan comuna a la nostra terra i que podem observar en la documentació pròpia del temps en què fou escrit el manuscrit —protocols notariaus, llibres d'actes municipals i altres—. Tanmateix, com hem dit, no tots els fulls foren escrits per mà de fra Miquel, el qual deixà mots en blanc, entre anotació i anotació del receptari. D'aquesta manera, apareixen en blanc els folis 3v, 7v, 9v, 10v-27r, el 42v, 46r-47v, 49v-50v, 51v-122v, 123v-125v, 126v-145v, 146v-149v, 151v, 152v-153r, 154rv i 158r-160v. Algunes d'aquestes sèries de fulls en blanc van ésser aprofitats per Joan Nadal per entaforar-hi les seves receptes magistrals, en lletra cursiva anglesa.

Quant al contingut del receptari, hem de dir que no sols fra Miquel es limita a la redacció de la recepta en si, netament i escueta, sinó que l'autor hi inclou el remei a la malaltia a què s'ha d'aplicar. Observem que no solament es limita a escriure la composició de la poció, sinó, també, la manera de preparar-se per a obtenir els resultats desitjats.

Fra Miquel és un coneixedor avantatjat de les propietats curatives de les herbes, però també una persona perita en drogues i ens fa pensar que dominaria l'alquímia, que fóra un mestre en aquesta disciplina. Domina la nomenclatura de les herbes, de les drogues i de les parts corpòries de les persones i dels animals. Estableix per a aquelles persones que no són doctes un diccionari lexicogràfic comparatiu entre la denominació llatina dels objectes, drogues, herbes i les parts corporals de l'home i dels animals, i la seva equivalència amb la llengua castellana i catalana: *vg. apes siccie = abejas secas = abelles secas; lupi = de lobo = de llop, etc.*

Mereix una atenció especial el breu tractat de cirurgia que apareix en el full 122rv i 123r: *Comienze el tractat de avisos y advertensies que han de tener los flobotomianos en teoriquia y práctica, preguntando el maestro y respondiendò el disípulo, concludiendo a la pregunta.*

Feta aquesta breu introducció al *Llibre de farmacopea* de fra Miquel de Tarragona, passem a la transcripció del contingut.

//1r

Ruda moraria, ruda negra

Buxarola, per mal de pedra

Verònica ulnerària, per lo mal de cap

Telictrum fetidum, rubia tintorum, herba per los tintores

Virga, aura groga, polo montano, herba per quqera

Exuciata menor y betònica major, per mal de cap

Auricula ursi, per las morenas y escabiosa bona per qualsebol beguda

Agrimonia, per lo mal de cap y persigaria maculata

Equisetum, cua de caball, és restringen y *sanecium*

Lojola és bona per ascerbístichs y *solanum menor*

Eufrasia ervencis y *sentaura lotea*, *centaura groga*

La bistorta, és restringen, per flux de sanch

Tormentixa, nos se gasta sinó la arel, y *pulegium*, restringent

Gation, se anomena loteo, y *ulmaria ser regina*, *pratis*, y *pivillum*

Dal finsum, de anomenat estafis agris, y *jacea*, anomena pomila

Jacea, anomena pomila, y la *cicutra* és màsimas

Brionia, fa una espèsia de granets bermell

Aritoliquia tenuis y *milum solis*

Polipodium fa la fulla de pichs rosos

La *tanavetum* fa lo botó groch

La *centaura menor* la fló bermella

Sàndol bermell, entre a la beguda del decoran

La genciana per un que no tinga ganas de menjà

La dentària per febres, la arel d'ella y *ginesta tintòria*

Polganum nivo montanum y trifolium glomanatum, maccima
 Senesio abrotonia folio y trifolium maculata
 Lauraola, punta de llansadora fa la fulla
 Sàlvia silvestra, la fulla estreta y blanquinosa

//Iv

Valeriana menor y valariana major, la fulla ampla
 Sàlvia romana, la fulla mol ampla
 Jacobea usualis
 Cercium, los granets petits y punxeguts
 Sol donetala, brasica marina
 Stehedos arabice
 Cistus folis arbuti
 Esperrugo, és mol restringen, per flux de sanch
 Alhehenges, fa la capsa grosa y algo punxeguda
 Diantum plomaris, clabells petits
 Èbuls blanch
 Camenerion, fa la capsa com si fos de mill
 Erbabentis, se anomena flomina
 Yerasium viscorum, fa una espèsia de clabell
 Jacobea yne, ana syntibus
 Auri fulla lepuis, per febras és bona
 La filipendula, elebor blanch
 La matrioria menor
 Lentriucus magor terebintus, un gra gros fa
 Bincle per bincle, la fulla meuda fa
 Lo plantage, entra en moltes begudas
 Regalèsia, és mol bona
 La xicoira borda, per fer benir apetit
 Arels de malbins, per mol mals
 La ruda, per cataplasmas en los peus, per ferits
 La fló de sauch, per inflamació
 Flor de biolas buscanas
 Las malbes, són amoliens
 La flor romani y fulla, és mol bo

La for de sauch
 Arrels de agram, per begudas
 La flor de biolas buscanas
 La buglosa, entra e moltas begudas
 Lo espigol, per estubàs és mol bo

//2r

<i>Animalia ytergra</i>	<i>Animales enteros</i>	<i>Animal anters</i>
Apes siccie	abejas secas	abellas secas
Bufo exsicatus	sapo seco	galapat sech
Cancri exsicatus	cangrejos secos	cranchs sechs
Cantarides siccese	cantáridas secas	
Cicades siccese	cigalas secas	
Lombrici siccati	lombrices secas	quchs sechs
Mille pedet cice seu avelli	gochinillas secas	
Sissi	estincos secos	
Scarubei pilares	escarabajos secos	
Serpens exficatus	culebra seca	
Munia	mumia	

<i>De partibus carnosis visitoribus</i>	<i>De partes carnosas que se usan</i>	
Cor galerite	corazón de cogujada	
Lupi	de lobo	de llop
hepar lupi	hígado de lobo	
porci	de puerco	de porch
ranarum	de ranas	
turi	de toro	
lien bovis	bazo de buei	
palmo agni	pulmón de cordero	
suis	de puerco	
ursi	de osso	

<i>De partibus membranosis</i>	<i>De partes membranasas</i>	
yntestina lupi	yntestinos de lobo	de llop
<intestins> vulpis	de zorro	

testiculi apri	testícuslos de javali	de cavall
castoris seu	sèu castoreia	sèu de castó

//2v

pulli	de pollo	de pullastre
priapus cervi	priapo de cierbo	
tauri	de toro	de bou

De cornibus

corno alcis

bovis

bubuli

cerbi

flirci

rinocerontis

tauri

unicorni

De los cuernos

cuerno de la gran bestia

de buei

de búfalo

de cierbo

de macho

de rinoceronte

de toro

de unicornio

De hossibus

cranium humano

in humanatum

dens apri

elefantis seu ebur

lupi

os de corde

cervi

ossa hominis

lupi

turi

talus peponis

porci

De los huessos

cráneo humano

dinte de jabalí

marfil

de lobo

huesos de corzón

de ciervo

huesos de hombre

de lobo

de toro

zapatillas de liebre

de puerco

ossos de home

de llop

de bou

peu de llebra

de porch

<i>De crustaceis seu testaceis</i>	<i>De los testáceos</i>
lapides cancrorum seu oculi cancrorum	pedras o ojos de canxrios
carpionis de cangrios	
percarum	de un pez llamado perca
mandibula lucia	mandíbula del pez lucio
dentalium	caracolillos formados a modo de dientes
matris perlarum	de madre de perlas
testas ovorum galina	cáscaras de uevos de gallina
ovorum stuctimis	de los huevos de abestrús

De lapillis

lapillin ventriculo et vesica fellis tauri

De las piedrecillas

pedras que se allen en el
ventrículo y en la
<vejiga de la hiel> del
toro

//3r

Medisinas obsurvents

Remei. Beguda per a suar: ordi, ascorsonera, y rosellas, y boraxes, matafaluga y ragalèsia.

Remei. Una presa de caldo, y 15 grans de ulls de cranch y 15 de baña de siervo. Modo.

Remei. Decocto calen de rosellas y las flós cordials ab sucra y se'n dóna una bona porsió.

Remei. Cardo santo, y escorsonera, y boraxas, y axarop de rosellas, y mitja drama de ulls de cranch y baña de ciervo antes de la beguda

Remei. Aigua destilada de cardo santu y de escorsonera y sucra, y que siga ben fresch.

Remei. Regalèsia y rosellas, se farà de cocto y se donarà calent ab sucra diferentas vegadas, totas estas obsorbens se donarà diferentas begadas al dia, sia dos o tres begadas. Modo.

//4r

Remei per la sufucasió, o bé que-s tórnián tísichs, o bé per asmàtichs. Pren la decocsió de la pulmonària, o bé la decocsió de malvins, y ap la maitat de la dita decosió pendràs arrós, dos unsas, sucra candi, dos unsas, goma aràbica, dos dracmas, de nitre, una dracma, o faràs ben coure, y tot junt, después de quit, o picaràs a modo de galatina y en pendràs una quillarada, un bas de la mateixa decocsió de la pulmonària, o bé de malbins, matí y tarda se'n pren de dita gelatina.

Aigua exelent per los ulls. Entra-ne algunas gotas dintre de l'ull y xupant-o las pastañas dos o tres begadas.

Modo de fer-lo:

Se prenen quatre ous de gallina negra, se fan tornar dus; luego fora la clasco se perteixen y se treuen lo robell, omplint lo pacuo de las claras de vidriol romà, tornant unir las claras hi enbulicar-u en un drap, se posaran a coure ab una holla noba ap 12 basos de aygua fins que ayxien roduists los sis, adbertin que a més del bidriol que se posa ap la claras, se'n a de añadir dins la olla un ral més, después filtrar-o guardar-la, per ús 3 lo dia se'n xoparà los ulls.

Per fer lo unguent de musiu Veltrice, tant apropiat per curar los talls dels pits de las donas resient peridas, cascaduras y escaldaduras.

Modo de fer-lo:

//4v

Modo de fer-lo:

Pren sis lliures de sagí mascla resien mort; lo tallaràs a trossets menuts y axí tallat, los posaràs en una olla nova enbernisada ab una maitadella de vi blanch bo, fent-o bullir fins que lo vi siga tot consumit, y luego que comenserà a bullir, posar-i din la olla, pren una nou noscada y fes-na bosinets y enbolícala en un drap, y pot posar 8 clabells d'espècia junt ap la nou, fes una muñaqueta fent-o bullir tot jun, fins que lo vi siga cunsumit, y cadarà fet lo angüent; és mol bo.

Modo ad uso:

Primo, estan consomit lo vi, se treurà la olla de foch y se fa un petit forat al sol ab la olla per que se escòrria tota la humitat y esterà ben escuragut, se treurà aquela grasa o greix y se posarà en un bas per conserbar-o y usar per dit afecte, untant ab ell los talls y pars lesiadadas. Y nota: quant més bell és millor o ransi se torna és millor per fer lo afecte. Modo ad usu.

Remei. Aqua fenicula et camomilla de 3 onzes. Confeció: limon smarag 1 dracma fine, castor et laudo liquido 1/2 dracma, oli anisi 1 dracma i 1/2 escrupulo.

Modo ad usu:

Per un mal de bentre fort se pren a quallarades.

Per a curar de la nausella, pendràs 4 dinés de trementina y 4 dinés de ansens y 4 dinés de polbos de sanch de dragó y 4 dinés pega grega; l'as de picar la pega, y tot junt u posaràs en una olleta y después y posaràs una clara de ou y un poch de ayguardent, y o faràs bullir y o posaràs en un pagat de luda, y un poch de clabells y cañella picada o posaràs sobre del pegat, y fins que caiga lo pegat no-l tòquias, per espai de 21 <dies> no pot fer forsa biolenta.

Per a probar la nausella si és caiguda, faràs la proba del tenor sigent: Faràs posar lo malal ajagut y agafaràs la carn y o aniràs tirant

//5r

a fins que tu púguies conèixer que és en son lloch, y antes de posar lo pagat, prent ayguardent calent y xupar-o bé, y después y posaràs lo pagat y per que la primera nit no cayga lo podràs enbenar. Aixís o bas beurer precticar en un oma mol pràtich que'n quraba mols, y per axò o bas escriure. Mols se'n ban a la sepultura per que diuen que són tischis y tenen la nausella enfonsada. És un quosa que-s pot qunèixer luego.

Remey per la nausella cayguda.

Remey per dolor. Pendràs la erba que se anomena trepo, un grapat, y altre de flor de camamilla y altre de fló de sauch y tot jun o faràs bollir y en pendràs un bany per espay de 8 dias, matí y bespre. És singular per dolor lo trapo junt ap la demés erbes.

Altre remey per dolor. Pendràs oly de camamilla, oli de llinosa y oli bumbricorum terrestri a 1/2 onza, medull crur bobis 2 dragmas, canfura spiriti ven solut 1 dragma, opi 1 gra, me f<aig> linimentum. Dos begadas al dia se fa la untura per dolor en la cama o en la cuixa, y sobra la untura y pot posar un cataplasma de sagó fet bullí en binagra bo y lo segó que siga de forment.

Remey per cruasas de bentrell. Pendràs caps de olibera borda, y caps de esbraser, y escorxa de magrana, y bincla perbincla, caps de malbas y figas blancas y tot lo sobre dit, o faràs ben bullir; y en pendràs una beguda matí y tarda ap sucre per espai de 15 dias, y después de aber menjat, migdia y bespre, pendrà una torada sucada ap malbasia o bé granaxa, y tot lo sobre dit és mol bo per cruasas de bentrell. Mols s'<h>i en trobat mol bo.

//5v

Digestiu mol anodinu per una llaga. Pendràs oli de hipericon 1 onza, trementina 1 onza, ap un robell de ou. Fet digestiu y pot posar basilicorn 1 onza.

Altre digistiu. Pren 1/2 onza trementina, y un poch de mel y un robell de ou. És un altre diguistiu per fer puigar la carn.

Alltre diguistiu per fer puigar la carn. Pren bàlcem arceo 1 onza, de trementina 1/2 onza.

Pendràs per la tos un grapat de àpit y lo faràs ben bullir ap una maytadella y mitxa de aigua, y colada ne pendràs un bas ap sucre candi calentó quan te'n bàyguias al llit.

Remei. Aq. seres. dulc. 4 onzas, confec. hyacint. theriac. magn. @ 1/2 escrúpulo, sal ab sinti sprit. nitri dul. @ 1/2 escrúpulo, syrup. floru. tunis. papar. alb. @ 1 me ad us y esta medisina de n dos en dos oras dos collaradas, que soposa un prinsipui de una malaltia grave.

Untura. Remei, Oli chamamilla et semeni lini @ 1/2 onza, triacamgra, camphora, spiriti bini a 1 dragma, fecit linimentum.

Esta untura per un dolor si és en lo pit y pots añadir un tros de tela de moltó escanfana-la ap aygua de camamilla. Tota eixa resepta per calmar lo dolor, és mol anodina.

Remei per una retensió de orina. Uns bàns de aygua amulians quan los demás remeys no obren, són mol bons per afluixar la part.

Remei per un que tingua font y se estrònquia de reixar. Pre un poc de sera y podràs axustar las cantaridas, per tornar-la a fer reixar pots fer una boleta varcixat la sera y cantaridas y bauràs lo afecta. Modo.

//6r

Begudas per un que no tinga ganes de menjà. Pre<n> gensiana 1 onza, camedrios y sentaura @ 2 onzas, tot jun o posaràs de part de bespre ynfundir-o ap 8 gots de aygua de font, de matí y tarda pre-na un bas y te obrirà la gana de mengà. Modo.

Remei. Seponi venetisi 1/2 dragma, nitri depurati 1 escrúpulo, f<er> pilula pro dosi, per mal de pedra. Modo.

Remei. Aygua naf 3 onzas, siriupus de cortibus sitri 1/2 onza. Modo per una begada.

Remei. Confecsió mitridati 1/2 dragma, acua melisere 4 onzas, tintura castori 1/2 onza, 8. Per dos begadas per mal de mara.

Aygua marcial per curar de flatus y de opilacions.

Remei. 12 lliures de aygua de font, 3 onses de sucra, 2 onses de tartra de bota de vi negra, 1 onza de llimaduras de ferro, senet tan com se'n puga pendra ap tres dits, tot lo sobre dit, se ferà bullir ab foch lento ab un olla de terra que sia nova y mentras farà escuma se escumarà y luego de escumada, se farà bullir mixa hora més, después se deya refredà y se colarà ap un drap mol fi. Hi nota, lo senet no hi entre sinó la primer y ultima cuita.

1 se pren de dita aygua un bas al matí y altre a la tarda,

2 se deu estenir de beure altre aygua, singularmen de sisterna,

3 se té de cuntinuà un mes de pendre-la,

4 de la cuita n'i aurà per 6 dias,

sinch se deu procurar fer un poch de paseix.

Esta aygua és mol singular. Modo.

//6v

Remei. Aqua menta 3 onzas, flor camamamila 1 onza, oli amicularam dulci, sir violati @ 11/2 onza, laudono líquit sidenam 12 grans per tres dosis. Per fer calma un dolor és bo. Modo.

Modo de fer lo axarop de altea ferneli.

Pendràs de la arrel de malbins 1 onza, pendràs gram y espàrrach, regalèsia @ 1/2 onza, pendràs cicoira, ràbano, plantage @ 1/2 onza, pendràs malbes, pariatària, pinpinella @ 1/2 onza, pendràs las 4 llabós fredas magós y menors esclafadas tres 3 dragmas, aygua cumuna 3 lliures et 3 onzas. Cou tot junt ap ditas ervas y te cadar del decocto 2 lliures et 8 onzas, de sucra 4 lliures y mitxa y fer pendr<e> lo punt le axarop. Modo f. s. j.

Modo de fer lo axarop de cicoira compost.

Prent foli chicoria ... 1 manipulum, agrellas, sariola, boraxes, bucglossa, ansiam y escarola, llengua bobina 1/2 dragma, aygua cumuna 3 lliures y quites las erbes 11/2 lliure, de sucra ni posaràs 3, de debarburo 3 dragmas esclafasat. 8 oras enfusió té de estar, quan se treu lo axarop si tira lo rebarbero y se cola tot junt, totes les eynes tenen de ser ben eixutas sinó se feria malbé lo axarop. Modo.

//7r

Remei per un dolor. Pren aygua de mente 3 onzas, triaga manà 1/2 dragma, laudano líquit, bàlsem del Perú, 8 gotas, tot barrejat o pendràs. És mol bo per dit dolor.

Remei per a purgar una criatura de 3 anys. Pren un escrúpul, 1 escrúpul, de polbàs de tribus, pres en lo xacolata és moltíssim bo. Modo.

Remei per una llaga mol enbeterada. Pren cabeses de lliris blanchs y cou-los bé, y después p<i>cha-lo bé y berreyxar-i oli rosat y faràs un espèsia de engüent i te'n pots untar dita llaga. Modo.

Remei per a una tos. Axarop regalèsia, edra terestra a 2 onzas, espermaceti 1 dragma, bàlsem Perú líquit 15 gutas, sucra candi q. s. loch. Se pren a collaradas.

Remei per un dolor de peu mol fort. Pren sagó de blat bo y camamilla, fes-o ben sofrayji sensa oli ni llart, después bereyji aiguaerdent y fes-ne un cataplasma y esprimeràs lo afecta de dit remey. Modo.

L'aygua de rosellas tenpera las sanchs.

//8r

Decoetum atemperan cumu; vols dir un decosimen com per templar qualsebol humor actiu calén.

Decoetum post febras; vol dir un decosimen que se dóna después de las febres.

Decoetum bechicum incresans; vol dir un decosimen que fa espés la humor que causa la tos.

Decoetum becihicum insidens; vol dir un decosimen que se dóna per socora la tos.

Decoetum hordeatum; vol dir un decosimen que solamen si posa lo ordi.

Decoetum tergens; vol dir un decosim que límpia las pars dels mals homors.

Decoetum amaricans comuna; vol dir una decosió amargant cumú que se apliqua per cuantra los cuchs y totas las erbes an de ser amargas.

Decoetum amaricans stomaticus; vol dir una decoció amargant que se apliqua per corexir las crudeses de bentrell.

Decoció apariens; vol dir un decosió que t<r>eu los ympedimens de obrar de la naturalesa y púguia ben orinar y cagar, etsétra.

Decosio emoliens; vol dir un decosió que modifiqua u causa humitats a las pars per que púguia pasar ap més prestesa.

Decoetum estringens in diarrea; vol dir un decosió que atura o ataquia los fluxos y desmasia de cambre.

//8v

Decosio ulnerarium; vol dir un decosió que neteija las pars lleigidas o bé limpia lo mal holor que estan en las pars llegadas o sens llaga.

Decoetum cephalicum; vol dir decosió que-s fa per confortar lo cap.

Decoetum ante ictericu; vol dir decosimen que-s fa contra los que pateixen lo fel sobreixit.

Decosio anti scorbuticum; vol dir decosimen que-s fa contra la boca.

Decosio alba videnam; vol dir un decosió blanch de un autor nomenat Sidenam.

Decosio dioreticum; vol dir un decosió per ecsitar la orina.

Decosio lithontripticu; vol dir un decosiment que-s fa per socòrer los que pateixen mal de pedre.

Decosio anti pleuriticum; vol dir un decosió que-s fa contra lo mal de qustat.

Decosio suderificum; vol dir un decosim per ecsitar lo suor.

Decosio adscabiem; vol dir un decosió per la ronya.

Decosio variolosa; vol dir un decosió que-s fa quantra la barola.

Decoetum alaxipharmacu; vol dir decosió que-s fa per coreixir los humors pudrits.

Pthisana cumuni; vol dir una beguda pisana vol dir veguda ap llimó.

Ptisana cum nitra; vol dir beguda ab nitra.

Ptisana apariens; vol dir una beguda que-s dóna camí per a traure qualsebol humor.

Ptisana anti vervinosa; vol dir veguda contra los cuchs.

Ptisana bechica; vol dir una beguda que-s dóna per la tos.

Ptisana purgan cumuni; vol dir una beguda purgant que treu los humors mals.

Ptisana reigia; vol dir una veguda purgant que treu los humors ab molta quiatut, refrescant y fortifican lo ventrell.

Posio purgan cum confecione Hamech; vol dir una beguda purgan ab un coroborar de Hamech, autor.

Posio purgan tamarindorum; vol dir una beguda ab los tamarindos.

//9r

Posio purgans cum electuario diacarthami; vol dir una veguda purgan ab lo alectuari diacarthams.

Posio purgans cum sirupui de ramno catartico; vol dir una veguda purgant ab lo axarop de rhamno catàrtico axí anomenat.

Posio purgans cum rhabarbaro substàsia; vol dir una veguda purgan ab lo rabarbaro simple o sen composió.

Posio solotiva cum manna; vol dir una beguda purgant ab la manna y axarop solutiu.

Posio purgans cum manna sine senne; vol dir una veguda purgant ab la manna sola sens sanet.

Posio solotiva cum casia; vol dir una veguda purgant de la càsia y axarop solotiu.

Posio solotiva pro hidropici; vol dir una beguda purgant per los hidròpichs, que si posa axarop solotiu.

Posio laxsans pro lactantibus; vol dir una beguda purgant per los que prenen llet.

Bolus purgans in disinteria; vol dir unas boletes o píldolas purgans per un que ba de cambre, hi així sanch y en los bodells s'<h>i conprenguan dolor.

Posio purgans in disenteria lantantium; vol dir unas boletas o píldolas purgans, que se donan a aquells que pateixen de cambres de sanch, que-s diu disentèria, quan prenen llet o maman.

//10r

Signos de los pesos medicinales

La libra

La onza

1/2 onza

La dragma (60 gr)

1/2 dragma

El escrúpulo (20 gr)

1/2 id.

El grano

La libra 8 onzas

La onza civil tiene 4 dragmas más que la medieval

[10v - 27r, en blanc]

//27v

De mal de ulls

Remei. Malvesia y polvos de túdia, xupat uns draps demun dels ulls. Modo.

Remei. Cataplasma per lo ulls de llet, y parallat y safrà y se aplicarà calen. Modo.

Remei. Coliri, pren una canadella de bi blanch, y polvos de túdia y un clavell de espèsia picat colat, si tirarà d'en gota en gota als ulls dintre.

Remei. Coliri, vi bo que sia blanch, y un poch de ruda en ynfusió y polbos de túdia, y se aplicarà y algunas gotas als ulls y uns draps per fora dels ulls xupats. Modo.

Remei. Aygua per los ulls, pren tres eodellas de aygua clara, y posaràs una pulsada de sal de Cardona, dragma de bidriol blanch y se deixerà en ynfusió y se colarà y se aplicarà dintre dels ulls, a de sert calent. Modo.

Remei. Coliri, 4 gotas del astret de saturno barajat ab aygua o clara, posa-u calent als ulls. Modo.

Per a cramaduras

Remei. Pren naps bollits ab oli fins que tornin negras, y se unterà la cramadura ab oli.

Remei. Sendra pasada y dextatada ab tinta y no dexarà señal de cramadura. Modo.

Remei. Lo gras de la cansalada fet fondrà ab un plat y se unterà la cramadura. Modo.

Remei. Pren oli comú y aygua ben debatuda y ho aplicaràs a la cramadura. Modo.

Remei. Pren unguent popoleon y unteràs la cramadura am dit unguent. Modo.

Remei. Arrels de lliris cuits dintre la sendra y picats, s'i posarà oli rosat y se aplicarà.

Remei. Rovells de ous y such de plentage, oli rosat.

//28r

Remei per a cramadura de foch o bé de aigua. Prent bi ven calent y bareigi oli cumú, tot gunt, los draps ben xopats dos o tres begadas. Remei. Una seba crua blanca picada ab sal trau lo foch, dit remei y pos posà oli rosat.

Per flatus

Remei. Una tasa de malvesia y una onse de axarop de ponsem, axís com be de la botiga. Modo.

Remei. Dos onsas de aigua de fonoll, y dos de mente y una onsa de axarop de ponsem, aixís com be de la botiga. Modo.

Remei. Decoto de fullas de malbes y violas buscanas, pariataria, llabó de anet y de fonoll y flor de camamilla, 4 onzas de mel, y oli de camamilla y de ruda per un servisial.

Remei. Se donarà dos onsas de oli de atmellas dolsas ab una presa de caldo sensa sal, y sino lo flato, se donarà las begudas següens. Modo.

Remei. Ordi, escorsonera, tarongina, escorsa de ponsem y un poch de cañella y las flos cordials y axarop de mel, rosat de sucre y de ponsem. De estas begudas na pendrà set o uit dias, després se purgarà benignamen. Modo.

De roña

Remei. La primera deligència se a de purgar, y que tinga un poch de aficàsia y aluego se li donarà las begudas següens per dit mal. Modo.

Remei. Ascabiosa y corononopus; y se ferà decoció, y na baurà peç espay de 8 dia, da matí y tarda un bas, y pot posar un poch de matafaluga. Modo.

Remei. Una untura. Pren saigí vell y que siga salat, quatra onsas, y dos de sofra picat sotil, y se farà en forma de engüent y se fragarà la roña.

Remei. Pren tres o quatra cullaradas de sofra ab mel, y curarà ab quatra o sinch dias, y na pendrà al vespre; n'as de pendra poch. Modo.

//28v

Remei. Després de aver prés lo sofrà y la mel se fa esta untura. Pren polvos de sofrà y de ragola ben plovorisada, pars yguals, y ab oli comú faràs unguent y es frega la part que té la roña dit unguent. Modo.

Remei. Pren una lliura de llet de cabra, y de escoras de sauch y un poch de sal, y se farà coure y después se colarà y se farà bollir fins que sia en forma de engüent, y se untarà la part. Modo.

Remei. Lo més esprimentat, pren arrels de figera esclafasadas y posaràs en ynfusió ab vinagra ben fort, y cals viba y t'enx<0>pa.

//29r

DE ALGUNAS NOTAS PER DIFER<E>NTS MALS PARTICULARS

Gargarismas

Remei. Vinagre rosat, aygua de ordi y sucra o mel, rosat de llagas, quant y a llaga.

Remci. Aygua de plantage y mel, rosat de llagas.

Remei. Arrels de malvins, plantage, malbas y 1 onza de axarop de magranas, per quan hi a ynflamasió. Modo.

Remei. Flor de camamilla, fló de sauch y ayguaerdent, per quant lo coll és enflemat, y part de inflor. Modo.

Remei. Hordi, plantage, axarop de magrana y de moras, tanpera lo erdor y refresca. Modo.

Remei. Binca per vinca, per si sola és bona. Modo.

Remei. Llet y sucra, tanpera la secadat de la boca. Modo.

Remei. Dicis altea unciam 1 1/2, hordi pugilós 1, foliorum malbarum trosilaginis. Modo.

Remei. Lactis caprini tepidi, decotum amolien. Modo.

Per a reperar lo bòmit

Remei. Una onsa de such de codony. Modo.

//29v

Remci. Un codoñi couyt a la boca del ventrell. Modo.

Remei. Farina sens passa ab vi fort, fés cataplasma a la boca del ventrell. Modo.

Remei. Polvos de donsell ab axarop del mateix donsell, se formeran píndolas y se pendran al matí. Modo.

Remei. Polvos de goma de ginebra, y se veuen ab un ou.

Remei. Pren una xicra de decocto de llabó de fonoll y lo mateix fa lo decocto de matafaluga. Modo.

Remei. Confecció. Alceber 1 escrúpulo, y de jasintos 1 escrúpulo, aygua de menta una onsa, de camamilla 3 onzas, y si no para de tres en tres.

Remei. Diascordi fra. 1 escrúpulo, gensil cordial 1/2 dragma, axarop de agrellas 1 onza, aigua de camamilla 2 onzas. Se donarà de 4 en 4 oras si no pasa lo dolor.

Remei. Sinch onsas de aigua de fonoll calent.

Per a dolors de ventra

Remei. Olibvas de lloré, llavó de fonoll, de anet y clavells y de cañell, se farà decoció ab mel, rosat de sucra se donarà. Modo.

Remei. Per quant hi a plenitut de aliments, pren fullas de sanet 4 onzas, cañella y sal de tartra, o cristal de tartra, 2 dragmas, y axarop solutiu 4 onzas. Modo.

Remei. Cammamamilla, llavó de fonoll, se donarà lo decoto calent al pasien. Modo.

Remei. Después de dita beguda, se donarà un serbisial, se pren lo dit decoto al oli de camamilla. Modo.

Remei. Servisial de ruda o lo such y oli comú. Modo.

//30r

Remei. Oli de amellas dolsas al caldo calent 2 onzas. Modo.

Remei. Cataplasma de parlatría picada y sofragida ab llart a la paella, y si poserà un ou per lligar-o.

Remei. Oli de amellas dolsas 1 onza, de axarop de macomio 2 onzas, y una dragma de esperit de canyella. Se donarà ab caldo. Modo.

Remei. Dos onzas de oli de ametllas dolsas y 12 gotas de laudono líquit, calent ab caldo. Modo.

Remei. Per a moura per cambra, dos onses de oli de llinosa, fins a tres, y lo escaldaràs ab caldo, y lo beurà. Modo.

Remei. Una tela de molto calent, y per a mentenir-la si poserà un poch de ayguardent o aygua naf, o malvasia bona. És bo. Modo.

Remei. Pren un puny de sal y aygua clara per si sol, y faràs un servisial y li donars luego. És mol bo. Modo.

Remei. Pren mel y mantega, faràs un servisial; y és bo. Modo.

Dolor colic

Remei. Servisial. Ordi, llabó de anet y fonoll, matafaluga, morodux, ruda carnera y oli de anet y de ruda. Modo.

Remei. Servisial. De budells de gallina y flor de camamilla, y s'i pot posar un cap de moltó. Modo.

Remei. Una presa de caldo ab dos onsas de oli de amellas dolsas y una (1 dragma) dragma de esperit de canella. Modo.

Remei. Si bomitàs molt, se li donarà sinch o sis onses de aygua o de matafaluga y se li donarà ben calent. Modo.

Remei. Una presa de caldo y 3 dragmas y mitja tiaga mana. Modo. Sinó, remei. Triaga manó y aygua de escorsonera. Modo.

//30v

De fluxos de sanch

Remei. Per faridas o tallas. Pel de llebra, claras de ous, ben xupat, és remei mol y demun una plana de desfilas al matex temps y lligadura. Modo.

Remei. Aygua freda, y la tiraràs forta a la cara del malalt que ell no u veige. Modo.

Remei. Per flux del nas. Pren talariñas ben netas i vinagra ben fort, y se aplicarà en forma de cataplasma. Modo.

Remei. Pren bora de Còrdoba a la part, és bon remei; y també los polbos de romaní, és bo. Modo.

Remei. Per la boca. Axarop de rosas secas y de murtra, y terra sigilata, o bolo armènich, o polbos de coral p.p., y de tan en tan una collarada; y se pot dar ventosas a la part de dins de las cuixas. Modo.

Remei. Sangras pausadas y petites, tancar y obrir algunas vegadas, que faràn resulvió de umors. Modo.

Remei. Per bòmit. Dos onsas de such de plantage y després de dos oras de aver-o prés una tassa de vinagra ayguat. Modo.

Remei. Se fomentarà la boca del ventrell ab lo sobra dit aygua de plantage y vinagre.

Remei. Per esputo de sanch. Fer begudas d'esta manera: pren ordi, plantage, sinfatu major, sanícula fàlsia, matafaluga y dos onsas de axarop de sinfatu.

//31r

De tota espèsia de veneno, és bo

Remei. De las víburas, después de aver picat, luego ver da xuchlar la llaga ab la boca y llansar-o luego, dóna asco, y fer una lligadura ben estreta y espreme bé la sanch, que d'ex modo no i a perill. Modo.

Remei. Per lo yntern, pren caldo conpost ab robells de ous y nous noscadas, y o pendrà calent. Modo.

Remei. Fems de cabra y aplicada ab vi a la mordadura és mol bon remey, aplicat luego. Modo.

Remei. Fullas de lloré, donsell, orega, aplicadas a la part. Modo.

Remei. Per la farida de vespa y abellas, fullas de malbas aplicadas en forma de cataplasma calent. Modo.

Remei. Per tot veneno. Polvos de coronopus begut ab vi, és preservetiu moltísim bo. Modo.

Remei. Alls y sebas, triaga manna, picat tot junt y posat sobre la mordadura. Modo.

//31v

Remei. Per lo yntern, such de menta y tanbé demun de la mordadura. És bo lo such de la ruda per lo yntern y demun de la mordadura. Modo.

Remei. Se pot donà una ventosa seca a la mordadura.

Remei. Per gosos rabiosos, triaga manna y la cofeció de as ordi, y alls y sebas; aplicat a la part trau en fora lo veneno. Modo.

Remei. Triaga mana, sebas cuytas al caliu y mentaega de vaca. Se farà cataplasma y antes una ventosa tallada. Modo.

Remei. Per a beura triaga manna l dragma, y aygua de escorsonera, y una onsa de axarop ponsem. Modo.

Remei. Un poch de cotó mullat ab aygua erden y triaga manna. Modo.

Remei. Pren pòlbora y posa-la a demunt. Modo.

Remei. Emplasta Benedicta, és bo per carn fujida. Modo.

//32r

Per un repenta, un que tinga morenas, lo remei més pr<o>mte és lo angüent de carabasa; untar-o, sinó fer un decocto de malbas, y violas buscanas, y morella rucera y tarongina, fer una decocto, posar-o en un orinal y lo bapor és mol bo per a fer tornar las morenas endintre. És remei moltas begadas probat y an lograt lo afecte.

Decocto per urina

Arel de jolibert, d'espàrag, y de àpit, y fàlsia y pariatària, tan de cada cosa se n'i posarà.

Remey per las morenas

Otro remedio, entre todos hacen hervir la escrofularia y después de muy bien picada, se mesclará con manteca fresca para aser un espesia de angüento, se aplicará para quitar el dolor. Es remedio muxes beses probado.

Otro remedio por las moranas

Si las almorranas son ulceradas, se usará de este remedio sigiente, que es amirable y exprimentado. Tómake una dragma de yncienso en polbos mui sutiles, una yema de uevo y dos granos de opio, y un poco de aceyte de linosa, agítese todo muy vien para que se incorpore, y usen de él, que veran un afecto prodigioso deste angüento.

Remey per cuchs

Pendràs 2 colleradas de malbesia, y una collerada such de llimona; bareigat en dejú se pren.

Altre per cuchs

Pendràs un poc de malindro y unas quantas gotas de oli jubach, posa eixes el mix del malindro, per que no farà de mal pendre, dit oli, al mix del malindro. Es pren en dejú dit remey.

Pendràs relladuras de sierbo, y agram, mente y bardolagas, y tot jun o faràs bullí, después se pren en dejú, és bo per criaturas que maman, per los que patixen de cuchs. Remey esprimentat.

Remei. Emplastha Benedicta, és bo per carn escaixada. Fi de vé.

//32 v

Lo que yo faria per mal de coll fort. Pendria una porsió de mel y femta de gos, y faria un cataplasma y aplicar-o, y juntamen una sangria per a desbiar la ynflamasió. Moltes vegadas repugna la naturalesa perquè y entra la femta de gos. No deu repu<g>nar.

Remei. Aqua mellise et tociu citr. @ 3 onzas, confecci, mitid 1 dragma, tintur castore 1 escrupulo, oley anisci 3 grans, sirup violar 1 onza. Modo ad usum.

És bo per mal de mara, es dòna a collaradas

Remei. Aqua naf 3 onzas, sirup de cortico citr. 3 onzas, sirup rosarum 1 dragma. Modo ad usum.

Per mal de bentre

Per un que prenga una camallada, pendràs bi, y rosas, y romaní, y o faràs bullir y xopar-o bé, si no un poch de oli de romaní, xopat ap dit oli.

Per un que tinga bòmit

Remei. Aqua naf y un poc d'esperit de canella, és per atacar dit bòmit.

Dolor de orella

Remei. Per un dolor de orella, oli de rates, posa-n'í unas quantas gotas per dit dolor, an de ser rates que no aygin mengat.

//33r

Remei. Per un que patesqui de cuchs, 14 grans mercuri dols, és mol bo dit remei per cuchs.

Per un dolor de orella, pendràs una seba blanca cuita al caliu, ben picada, ne trauràs lo such, dos pars de such de seba y una de oli d'emellas dolsas, unas quantas gotas li posaràs, despres li taparàs en cotó, és mol bo dit remey, primer xaringar-la per mal de orella.

Per corroborar lo dolor de bentre, pendràs una darma de escordi pues en caldo, per corroborar dit dolor de bentre, per un dolor de bentre.

Per una cramadura, pendràs una seba ascalibada y oli rosat. Ben picat se fa a modo de angüen. És bo per una cramadura. Se fa a modo de un angüen (sic).

Remei per un que siga escarbútich, pendràs un grapat de crexens, y un grapat de bacabunga, tot gunt ben picat, se'n treurà lo such y en pendrà una xicra al matí y una a la tarda. És per dulsificar las sanchs dit remey escarb<ú>tich.

Remei per una desipela, unas begudas de flor de rosellas y biolas, juntamen ab una onsa de xarop de rosellas, uns draps calents y juntamen purgar-se, y o tanbé se pot posar uns draps xopats de aigua de sauch. Axò lo és lo que faria per una desipela.

//33v

Modo de fer un angüent per la roña. 2 dramas de soliman, 4 such de llimona, una lliura de oli comú, sarusa mitxa lliura, trementina mixa lliura, tot gunt se posa en una casola y tenint lo punt que loego lo pren, treure'l y està fet dit angüen.

S'an de pendra unas begudas descabiosa y boraxes, bucglosa y serberina, juntamen purgar-se.

Modo de fer una aigua per la roña. Pendràs una enpolla de aigua de una maitadella y picaràs 3 dramas de soliman, y tires en la enpolla y fes-o bullí en lo bany de arena, después colar en un drap ben fi, después pos-i mixa xicra de aigua de tarongina y ja està fet dita aigua, 2 begadas al dia se pot untar ab dita aigua.

Remei per a glució de caixal. Pendàs uns poch de creixens y fes-o bullir, y ap dit aigua bareig-i 2 onses de axarop de cascalls blanchs, glopeiga-u y después llanseu dit gargarisma, no te n'ho pasis que és amarchot i te feri<a> dormir, per dolor de caixal.

Modo de fer un angüen per a caura los pels. Una lliura de lleixiu berge, mixa de cals bibe, una mixa onsa de or piment, prime se fa bullir lo lleixiu un poch, luego tirar-i la cals, ultimamen tirar-i l'or piment y cadarà fet dit engüent.

Remei. ungüenti rosat, loti yn aqua ros 2 onzas, mercuri crudi 2 dragmas. Modo. Per un que tinga morenas.

Engüent corporatiu de Vigo.

//34r

Remei per una criatura que tinga enflemat lo coll. Pendràs una onsa de axarop de malbins, bereig-i mige onsa de oli d'enmellas dolsas

junt ab buna aigua de creigens. Lo axarop és per curar las llagas, l'oli per fe-lo anar, l'aigua de agrellas per dulsificar las sanchs.

Remei per a un dolor ardèn de orina, pendràs una beguda amolien, barreig-i lo axarop del dia ferneli 2 onzas, pos-i 20 grans de nitra dols, a mitiga dit dolor esprimmentat. Dolor de orina.

Remei per a una criatura que tinga una tos mol forta. Pendràs un poch d'enplasta de filii Zacharias y li posaràs al pit en un drap de cotó, per a aqaiatar la tos. Remei mol bo per las criaturas que maman posar-li ex pagat.

Sirupis de cicor comp cum reo, la dosis és 2 onzas. Virtus purgant y corrovoran.

Sirupis de flor percicor, dos onzas. Purgant.

Sirupis solutivi, dos onzas. Purgant

Sirupis violarum, dos onzas. Purgant per la colara.

Sirupis corticibus citri, dos onzas. Corroboran.

Sirupis capillor veneris, dos onzas. Pectoral, per la tos.

Sirupis jujubinis, dos onzas. Pectoral, per mal de asma.

Sirupis hisopo, dos onzas. Pectoral yncident.

Sirupis aricimo, dos onzas. Pectoral yncident.

Sirupis pomis simplisis, dos onzas. Cordial y pectoral.

//34v

Sirupis florum tunice, dos onzas. Cordial.

Sirupis liquiricie, dos onzas. Per mal de costat y pectoral.

Sirupis duobos radicibus, dos onzas. Diorètich.

Sirupis altea ferneli, dos onzas. Per dolor de orina.

Sirupis acida limonam, dos onzas. Refrescant y peritiu.

Sirupis granatorum, dos onzas. Refrescant per per las fausas.

Sirupis alca simple, dos onzas. Amolient y demulcent.

Sirupis rosarum cicarum, dos onzas. Restrington.

Sirupis millorum, dos onzas. Restrington.

Sirupis bayleano, dos onzas. Restrington per la sanch.

Sirupis papaberis alvi, 1 onza. És narcòtich.

Sirupis meconi de sidanam, 1 onza. Narcòtich.

Sirupis liacodion, 1 onza. És anarcòtich

Sirupis papaberis rubri, 2 onzas. Sudurífich.

Composición del extracto de saturno

Toma tantas libras de litargirio de oro como pintas de vinagra, el más fuerte que se pueda allar, la pinta de es media asumbre, es cosa de Castilla, trenty una onzas, ponlo todo en un perol proporcionado y lo arás hervir una ora o sinco quartos de ora, meneándolo continuamente con una espátula, después del fuego y degarlo estar asta que está frío, y estando reposado, sacarás por ynclinación el licor y pendrás en botellas tapadas para uso.

//35r

Composición del agua de saturno o agua vegeto mineral

No hay cosa tan simple como el agua vegeto mineral, ni tóxico cuyos efectos sean tan prontos, ni del tanta extención, hácese echandolo en una botella de dos quartillos de agua común, una cucharadita, com las que sirben para tomar café, de extracto de saturno y doblada cantidad del aguardiente, esto es, dos cucharaditas, las cantidades del extracto y aguardiente, se pueden amentar o disminuir según lo piden la cirqustancias de la enfermedad, y de la mayor o menor sencibilidad de la parta a que se ha de aplicar el remedio, que pida la nesesidad.

Nutritum o unguento de saturno

Toma seis onzas de litargirio de oro en polvo mui fino y échelo en un mortero y mescla cinco onzas de aceite y ocho onzas de licor vegeto mineral, echándolo poco a poco y meneándole hasta haser una perfeta mixtura de todo ello. Este nutritum o unguento, es mucho mejor qu-l ordinario y para la que mudaras y otras muchas enfermedades de la piel, y para apaciguar la comesón. Además de esto es un excelente dececante y resolutivo.

//35v

Pomada de saturno para las herpes y otras enfermedades cutáneas

Toma ocho onzas de cera en grano, derríteles en un perol a fuego lento, añade luego diez o ocho onzas de azeite rosado, meneando estas dos cosas hasta que se haga bien la mixtura, echerás después suabemente quatro o cinco onzas de extracto de saturno, meneándolo sin cesar hasta que se mescla todo bien, añade luego una dragma de alcanfor y continua meneando hasta que se dirrite o incorpore bien en esto; aparta el perol del fuego y prosige meneando

la mixtura hasta que toma alguna consistencia. Esta pomada pueda haserse más benigne minorando las doses a propoción de las enfermedades cutanes que se intentan curar. También se puede añadir otra tanta agua natural como extr<a>chto de saturno en la composición de este, es un tópicó maravilloso para las herpes y otras muchas infecciones del cutis, para las úlceras sinuosas, callosas, escrófulos, escorbúticas, venras y aún para las fístulas. En casi todos estos afectos se lavan primero las partas con el agua vegeto mineral. Modo de fer un ungüent per cramaduras. Pendràs 4 cabezas de lliris blanchs escalibats y nateige-las y después pica-las ben picadas, bareigi oli rosat y fes tot junt amb un engüent, y se pot guardar, per qualsebol que-s crèmia aplica-u luego, beuràs lo prodigi de dit engüent.

Ungüentum blanch comune

Remei. Oli rosati 1 escrúpul, pul cerusa 1 escrúpol, blanca cera 3 onzas, fiat. ungüentum s.a.

//36r

ponase en un perol el eseit rosado, se echa la cera blanca hecha padacitos, con un calor blando se hase deritir la cera; en estando deritada, se apartará del fuego y se le echa el albaialda hecho polbos sutilísimos; se menea contínamente has que está frio; entonces se heche en su pote y se guarde para el uso.

Ungüentum album conforatum

Remei. Oli rosati y cerusa ana 1 escrúpul, cera alba albuminum ovorum numero VI, comphore dilute en oleo rosato 2 dragmas, fiat ungüentum s.a.

Disuélvese en el aceyte rosado la cera, después se aparta del fuego y se le meszcla el abayalde hecho polvos sutilísimos, se manea contínuamente, y en estando casi frío, se le mesclan las claras de huevos, al fin, en alcanfor disuelto en un poco de aceyte rosado, todo bien mixto se guarda para el uso este angüento.

Remey per dolor de costat. Pendràs seba blanca, si no n'í a, pren sebas gabxas, pre-na tres y trinx-la ben manuda, pos-i mixa lliura de sabó moll, fes-o sofragir en una paella tot junt i posa-li al costat, muda-li dos o tres begadas al dia, esprimertera lo afechte de dit cataplasma per dolor de costat.

Un remey mol bo per flució de caixal, pendràs una spèsia de terra que se anomena cato, que los adroques ne benen, te'n posaràs un bosi en la boca y te farà treura molta saliba. No as de fer res més.

//36v

Resepta de l'ungüent del tabaco

Primo, una lliura de such de tabaco, y se fa bullir ab tres onsas de oli comú, se fa bullir fins que lo such dellàs fos, después s'i posa tre<s> onsas de sera nova y tres onsas pega grega, i se deixa bullir fins que se fonen, y después tres onsas de trementina de botxa y se fa arencar lo bull, y luego se trau del foch, se cola ab un drap ben clà y se aguardarà. És bo per qualsebol mal de talls, llagas, dit engüent, esprimentat per mols.

Remei per una camallada que i agi foch. Faràs un brou de pa; am dita aigua del brou y faràs bullir unas pocas de malbes y biolas buscanas, y faràs dit cataplasma y li posaràs. A de ser pen picadas las malbes y en treuràs lo foch de dit mal.

Remei prest per morenas. Pendràs 2 grapats de llabó de llinosa i o faràs core bé, fins que s desfàsia bé, y dita aigua o posaràs en un serbisi i s'<h>i esentera y pendrà dit bapor, después s'<h>i pot posar angüent de popoleon, sinó un paper de xocolata, és aficasisim per morenas.

Remey per un que siga cunstipat y tinga una tos. Pendràs un poch de flor de biolas y flor de boraxes, y faràs una enfusió entra dos sendras, y o colaràs, y pos-i un poch de sucra candi y pren-o calento. És mol bo.

Remey per a mitigar un dolor de bentre y poder dormir. Pendràs 4 gotas del lauro nolicit pres; prime las gotas y detràs una presa de caldo, axò se pren quan los demás remeis no deixan dormir lo malal. És remei aprobat y esprimentat.

Remei per lo puagra; quan siga en la pugada, pre curar-lo as tenir racullit, y depués fer-lo caminar, y practicaràs un baño de aigua tèbia matí y bespre, si bols posar-i unas quantas llatugas d'ensiam, las y pots posar, y si no una porció de vinagra; també és bo pa rallat fet ab llet y aplicar-o com a cataplasma, i encara quan lo dolor siga mol fort, que s fàsia donar un sangria per lo peu, és mol més millor. Modo.

Per puagra.

//37r

Remey per a mitigar uns dolors bòmits, quan los demás remeys no podan acitar dit dolor y bòmit; lo que jo faria fóra pendra una unsa de llet de terra, que-s al residium del nitre, n'í deria una unsa ab dos begadas; és purgan y juntamen absorbeix los umors dit terra o residium del nitre, s'és esprimentat lo afecte tan gran, s'és asprimentat lo afecta tan gran, s'és esprimentat dit remei; procura-u, se a anomena llet de terra, a fer-o perquè anirà bé.

Per una tos y algo constipat, lo que yo, que yo, faria dos o tres begadas pendria una llimonada, o si no una orxata, però millor una orxata calenta, axò me pareix tal cual bo, y o faria.

Remey per los parallons. Pendràs una dotsena de nous de xiprer; pica-las y después fes-les ben bullir, i am dita aigua pendràs uns draps y te'ls ambularàs, si los parallons són rebentats, y posaràs l'angüén de besilicorn, però no i as de pular l'aigua de las nous de xiprer. Això és la millor y més aficàs remei.

Per una cayguda, y aigi algú de doló. Pren roses secas y flor de sauch, y o faràs bullir ap bi, y después o feràs pullir o colaràs y faràs un cataplasma de molla de pa, o modaràs dos begadas al dia, y pot posar lo engüent de Olot que-s mol bo, o pot probar.

Remei per una flució de ulls. Pendràs un poch de llinosa y la faràs bullir, después la colaràs y pendràs una poma comosa, ne faràs tallets menuts y la couràs de manera que se aribia a desfer ap aigua de llinosa y un poch de llet, y calento te'n xoparàs uns draps, dos o tres begadas al dia; moltes begadas és nesesari sengria y purgar per desbiar lo umor de la part.

Remei per un que tinga unas cambras de sanch, buscaràs una erba que se anomena esparugo, la fulla i arrel, y la couràs ap 4 escudellas de aigua, o faràs rodoir en 2, ne pendràs dematí i tarda, y posaràs un poch de sucre cada begada, és mol restringen y probat dit remei per estruncar dita cambras de sanch. Procura-u a fer.

Cambras sanch.

//37v

Remei per una tos mol anpartinenta. Prent lo espermasetch, que per altra nom se anomena lo grex de balena, pren-o en la tarda en una beguda pectoral. Per lo pit és mol bo. Modo.

Remei per una camallada o altra mal de algun tall mal curat que y àigia molta ynflamasió. Pren malbes y cou-las, pos-i biolas y flor

de sauch, y si bols posar-i un robell de ou, millor. Per a treurer dita enflamasió és mol bo. Modo.

Remei per lo romatisma. Pren unas begudas de la rel de bardona, una beguda al matí y tarda per espai de alguns dias. És mol bona. Modo.

Per una cascadura o cop en las costelles, o bé, en altre par del cos. Pren bi bo, posa-i rosas y flor de camamilla y donsell, tot junt fes-o bullir y después colar, y ap dit bi posaràs en una casola y posaràs pa rallat y o faràs bullir, y cadarà fet dit cataplasma; li mudaràs dos begadas al dia. Per dit cop és bo. Modo.

Remei per un flato. Pren la pell de una taronja de la Xina y fes-la bullir, y l'aigua la pendràs calenta quan te'n baixis al llit, si bols posar-i matafaluga, també és bona, y la flor de camamilla. Tot és bo contra flatos, y uns draps calens de coto; junt és mol bo.

Remei per tenparar las sanchs, fes unas begudas de sarsaparilla, pre-na matí y tarda per espai de huit dias, és bona per tenparar y refrescar las sanchs.

Remei per romatisma. Pren fullas de eura y posete'n en las junturas dels dits del peu o de las mans; y a sutgetes que an encontrat algo alibio, o pot probar dit, juntamen fes remei uns banys de la rel y fullas dels èbuls.

//38r

Remei per la cramadura. Pren vi, y o pot escalfa y xoparà dita cramadura. Modo.

Alies

Remei. Pren draps dolens y creme'ls, y la sendra posa-la en oli y fes-o bullí a modo de engüent, y pose-li. És mol bo.

Remei per una camallada. Pren desfilas y crema-las, y la sendra posali per dita camallada, no i posis altre cosa. Per dit mal és mol bo. Modo de fer un angüent per curar qualsebol llaga o tall, o bé cramadura.

Remei. Pendràs cascalls cornuts 3 onzas, de romaní verje 3 onzas, de vàlbia silvestre 3 onzas, y pendràs de ruda de bosc 2 onzas, y am ditas erbas y posarà una quarta de oli y o farà bullir, después treura las erbas, después posarà lo oli en una casola noba, lo farà bullir y posarà 1 onza de cera noba, pega grega una (1) onza, tot junt ap lo oli o posarà al foch, li farà pendra lo pun de engüent y

guarda'l per qualsebol espècia de mal. Lo portaren de las geres de Ytalia exa rasepta. Se esprimentat moltas curas mol bonas. Jo la faria y la probaria. Las erbas an de ser cullidas lo mes de max. Modo.

Remei. Per una criatura que tinga mal en la cara, esto és foch, que's cura en fullas de panpul de grumet; no li posis engüens. És remei mol esprimentat. Proba-u.

Remei per una flució dels ulls. Pren las 2 pegas, com és la adobada y la pega grega, y tremantina, tan de cada cosa, aplica-u courell y bo.

//38v

Remei per un que tinga lo fel sobesxit. Prenga arrel de cosquo y fes-o bollir ap 8 gots de aigua, y fes-o rodoir en un bas a quòpia de bullir, y pendrer calent. Per dit mal és bo. Modo.

Remei. Per tercianas o quartanas si són mol anpartinentas, se curan d'ex modo següèn. Per espai de 15 días, matí y tarda se pren 4 grans de cànfora y 4 de nitre ap una píndula, y entre mix caldo, la primera cosa se té de preparà en purga y sangria, y si no se'n ban dexa manera, de 4 en 4 oras pendràs 2 dragmas de quina. D'exa manera és lo remei més segur, procura-u en practicar.

Remei per mal de bentra. Pendràs 2 unsas de aigua naf ap una unsa de axarop de escorsa de pònsem un poch calent. Modo.

Remei per un que tinga un dolor de bentre mol fort y trega sanch per l'ano. Pendràs mitxa drama descordi fra castori, o pendrà ap caldo. Es remei; tira en dos fins.

Remei per un flato que's posi al costat. Pendrà un poch de camamilla y o farà bollir en una olla petita ap aigua, y o pendrà calent dita aigua per flato.

Remei per un flato. Dos (2) onzas de aigua de fonoll y dos (2) onzas de menta y una (1) onza de axarop de pònsem; tot junt dona-li calentó. Modo.

Remei. Per a tenparar la sanchs y la tos. Unas begudas de la sarsa, y pren mix bas de llet y barrega-u ap dita beguda, pren-o un poch calentó cada dematí. Modo.

Remei per mal de ulls. Pren mixa drama de l'estret de saturno, y tiraràs 6 gotas en una xira y la unpliràs de aigua clara y te'n xoparàs uns draps y te li posaràs calent, dos o tres begudas al dia te'ls mudaràs. Modo.

//39r

Remei per mal de ulls. Pren malbas, y salidònia y las capsetas del funoll, tot junt o faràs bollir y te'n xoparàs los draps, an de ser calen, muda-u subint. Dit remei és bo, és un anodino mol bo per los ulls. Modo.

Remei per morenas que stiguas mol arritadas. Pren dos grapats de llabó de lli y fes-o ben bullir, aquella aygua posar-o en un serbisi gran y asentar-si, que las amitiga y si no trobas la llabó del lli, pren un grapat de malbas y fes-las bullí, que tanbe és mol bo. L'aigua de la llabó, se té de colar, posar-i bona cosa de aygua, que toqui en la sanch no i fa res; sobre tot cola l'aigua de la llabó del lli; sobre tot calent.

Remei. Mal de ulls y brians. Pren la aygua de las paras quan comensen a plorar. La pot replegar en una enpolla, dita aygua. Deus escalfar-la i ten-i posaràs als ulls y brians ap draps de bogada. Modo.

Remei per lo rumatisma. Pren los èbuls, arrels y fullas y fes-o ben bullir, y pren los banys. Tanbé és bo per dolor, ditas erbas.

Per una llaga que la carn pugi mol, pren sucra candi y palborisa'l bé, y posa-u demun de la llaga per fer baixar la carn dos o tres begadas y después lo engüent.

Remei per un mal de pedra. Unas begudas amoliens y posa'l such de llimona per ajudar a fer las pedras. És remei, és probat. Modo.

Remei. Per un dolor de un bras o cama, lo esparit de vi y oli de figuera infernal; fes unas fregas y uns draps b<en> xopats per dit dolor. Modo.

//39v

Remei. Per una llaga que fos enpartinenta de qurar y aspuñés per lo costat de dita llaga y agés un tan de inflamasió. Posaràs agrellas y malbas a bollí; ap dit aygua te'n xoparàs uns draps, té li posaràs sobre la cama. Modo.

Remey per dolor. Feràs un enplastre confortatiu de Vigo y después ne pendràs mitja onsa del mateix unguent per renovar lo pegat.

Remay per flucció de ulls. Pren 3 onzas de trementina, y 3 onzas de pega grega, 3 onzas reyna de pi, 1 onza sera noba. Tot jun se fa bollí. Dona Rita.

Remey per romatisma. Si té dolor a las cuixas y camas, fer una fregas ben fortas fins abaixar tot lo humor als peus, y entre tant se pot fregar ab vi calent, que sigua lo millor, que's tròbia, bullit

ap sàlbia y ruda, después que lo humor ja és als peus, quedan ynflats, se pendrà cals viba ben pasada per lo sadàs y se mescla ap aiguardent anizada y se fa com unas farinetas claretas y se poserà com un amplastra ap un drap als peus fins que siga sech o aixut, y asò se farà a prima nit, però se apbarteix que en lo un peu si posan las ditas farinetas y en lo altre peu si posan uns draps mollats ab lo vi bullit ap sàlvia y ruda. Esta proba se fa si lo dolor probé de fret o calor, y en lo peu que sentirà alivio usi del respectiu amplastra en los dos de la mateixa manera. Si lo dolor és en las espallas, las fregas fins fer venir tot lo humor. Las ditas fregas se han de fer en las mans tan fort com se púguia sufrir, y después anar-o fregan ap lo sobre dit bi com se ha dit, y podan deixar los drapets mollats ap lo mateix bi; y después posarà las farinetas de cals, y si estas no li causaban bon efecta en las mans, pendrà craspinella, una erba se acostuma fer per los taulats, que totas las fullas benen a ser com un pinyó y abax com un xipraret, y lo picaran bé, trauran tot lo such y mullaran uns draps ap lo dit such de crespinell, y se enbolicarà las mans, y si sent molta fredor y no se li aparta lo dolor, hi posarà uns draps mollats de vi bullit ab las ditas erbas de sàlvia y ruda, com esta dit, y si acàs li cadaba alguna resquí-sia de dolor en las gunturas de brasos, cupxas o en altra part, proseguirà en posar-i la dita caló en las mans o peus, después de las de allà de ha on tindrà lo dolor, y si esta no fa hafecta, hi posar lo sobredit vi y sobra to<t> no-s deixa sengrà, y si té lo dolor en tot lo cos, se han de fer las mateixas fegas, fins lo de las espallas als mans y lo de mix cos an aball als peus. Modo.

//40r

Per cascadura de pit Pendràs dos cuartos de cada cosa de fili secàrias, 2 de mantega de sart, 2 de greix de gallina, 2 de sera noba, 2 de oli de amellas dolsas, y se posa a bullí tot jun. L'àbia. Modo. Modo de fer las purgas, si son ap sanet, pendrà lo sanet que li ordenerà lo metge y si no li ordena, ne pendrà dos dragmas, poch més o menos, segons lo que tindrà de pendra, si se ha de fer ap rabàrbaro, podr<à> posar-na una dracma y si té sal de tartra, ni pot posar un escrúpul.

Primerament, pendràs vuit o set onses de aigua, la posarà al foch dins una olla de terra fins úlguia bullir, a las horas lo traurà del foch y posarà lo senet que siga sech a l'ombra y lo rabàrbaro y esclafat y la sal de tartra, que s-i posa per fer traure la birtut al sanet y al rabàrbaro, y per que no fasa mal de ventra, totas tres

cosa juntas s-i posan dins la olla ab la aigua calenta, y ven tapat se posa ab sendra calenta que no bulli, perquè faria mal de bentra y perdia la virtut, per quatra horas o més si pot ser, después se ascalfarà y se colarà sens espremer, perquè feria mal de bentra, tornarà a posar la mateixa aigua dins la olla junt ap dos onsas, poch més o menos, de manna, y si posa sal de Ynglaterra, li té de posar junt ap la manna, pero si li ordenan que n-i pòsia, ho posarà al foch, o remenarà ap un bastó fins siga tot fus, pero no ha de vullir, o colarà y la darà tèbia, si la bol dolça pos-i sucra. En qualsebol veguda que fàssia i pot posar matafaluga, que és la millor pràctica.

Las purgas que-s fan de tamarindos, se fan vullir los tamarindos, tret los pinyols, un rato y se cola y si fa fondrà la manna, y se torna a colar y se dòna.

Modo de fer una cala

Pendrà una onsa o onsa y mitja de mel, segons per que té de servir la posaràs ap un plat, la farà coura fins prengua un color roig o per millor seguritat tiran-ne una gota ap una pedra freda y pican sobre la gota se fa trosos, però si se esclafa és señal que enquera no ha bullit lo nesarari, y en tenin pun, si tireran los polbos de dhyrapicra 5 g y la sal cumuna, de cada una una dracma, però faltàn los polbos, la sal basta y se ni posa dos dracmas y se remenarà tot, tot bé, y luego mentres la mel és calenta se ha de formar la cala.

//40v

Ungüent molt eficàs per tiña

Pendra mitja onsa de unguent blanch camforat y mitja onsa de unguent de tútia, tres dracmas de oli de tartra fet per deliqui, dos dracmas de flor de sofra, polvos de rels de énula, campana de litarge de cerusa y alum de roca, de cada un dos escrúpuls, balsem líquid lo que sia nesarari per un unguent clar. Untar-se dos vegadas al dia. Modo.

Remei singular per bas de cor, desmais o qualsebol enfermedad de pit, tant per hòmens qom per donas. Remei. 4 onzas de malbasia o bi blanch, o vi negra que sigua bo, 1 onza de mel rosat de sucra, 1/2 onza de such de ruda, eumentan la dosa segons al sugecta o disminuïn-la, que és remei esprimentat per enferm.

Remei singular per mal de costat. Pega negra y grega @ 1 onza, las quals faràs fondra y quan bullirà hi tiraràs 1 onza de tabaco Bresil trinxat ben manut, que estiga ben bereinat; faràs cataplasma y sobra y posaràs hun poch de escordi pulberisat que no se agafarà tan; y lo aplicaràs a la part adolorida.

Remei singular per llagas bellas, enpartinentas y per las beixigas dels animals que diuen que son ynqurabbles, esta las cura perfetamen, quan més qurarà las frescas.

Recepta. Canselada de tosino mascla que siga negra de la rànica, qual trauran la saladura y la picaran ben picada ajustan-ti such de romaní verje a fins que tingua bona consistència de engüent, lo qual angüent aplicaran a la llaga, que és mol singular remey. Remei singular o coliri bonísim per mal de ulls ahonque àigia cataratas, per las ungles, carnots o altres cosas bonísim.

Recepta. Vi grech y aygua ros @ 2 dragmas, polbos de tútia p.p. 1 dragma, alum cremat y such de ruda @ 1/2 dragma y sis gotas de such de salidònia. És probat y bo. Modo.

Remei. Angüent mol aficàs per cualsebol thall, 1 onza de diapalma, 1 onza de aygua ros, un quartho de canyella, tot junt se fa bollí fins que tinguia forma de engüent. Modo.

//41r

Un que aixia fet camí y la canyella de la cama li fàssia mal; pendràs un poch de oli de camamilla y un poch de oli de lliris, y te'n xuperàs la cama; a de ser calent y a sobra y posaràs un pape de astrasa xopat ap aiguarden. Modo.

Per una criatura tinguia cuchs, farà bulli o sofraiji un poch de blat que siga ben bo ab un plat, y cuan lo blat estigua sofraixit, se unterà lo pit y beurà lo remei que esprimerà. Modo.

Remei per un que patesca de mal de pedra. Pren un ou del dia y posa'l en un bas, y posaràs such de llimona que cobri tot l'ou; y ha de estar 24 oras, y a l'andemà en deixu o pendràs y posaràs un onssa de sucra càndia y tot jun t'o beuràs, dos dias antes y després pendràs caldo de gallina. Modo.

Remei. Per un que ayxi pres una camallada y no bulgui curar, y posaràs cals que ya siga morta y u bareixaràs ap oli cumú a modo de engüent. Modo. Y trobaràs remei.

Remei per un que tinga flucció de ulls. Pendràs dos ous y'ls partiràs y'ls posaràs en un bas o olla y posaràs un tros de lum com una bellana, y posaràs per espai de bin-y-quatra oras, y ap dita aigua te'n xoperàs los ulls ap draps de tela. Modo.

Remei per un que tinga cambres de sanch. Pendrà una collarada de rebarbero torrat y beuràs lo afecta, pues y agut alguns que si en trobat bons. Altre pendre agras y beura'l. Modo.

Remei per roña. Pendràs un ou y'n treuràs la clara y deixaràs lo robell, y lo unpliràs de sofra y bullirà un quar, y ap dita untura se unterà a la nit, y no se moderà la camisa. És d'en Fidel. Modo.

//41v

Remei. Se pren polbos de Florència 3 quartos, y de dit polbos se n-i posen tres xabos tan quom na poden agafà, y de badriol blanch de roca 18 gotas, y ha de fer-sa coure en una candela ensesa; no n-i an de entrar dintre dels ulls, y se ha de fer en tres basos lo peniten.

Remei. Per a Rubert. Se pren un ou y se'n treu la clara y s'i queda lo robell, y s'i posa sal y remena ben bé, y se posa en forma de engüent, diu que és bo per un mal gra; si cura és bo. Modo.

Remei. Se pren oli y vi que siga bo, y tot gunt se fa bullí y s'i possa romaní y sàlvia y fins que i quedi gens de vi, y després las ditas erbas se creman y s'i posa de sera noba; y és bo per talls.

Polvos de figuera. Pare de Olot, Bernat.

Una lliura de vidriol romà, sis unsas de vidriol cipré, tres unses alum de roca.

Recepta. Licor anodinus minerale ex Offman 2 dragmas, repona. Modo. Flux de sanch. Queralt.

Resepta per mal de pedre. Prènguia un poch de sofra, posi'l en una olla petita ab un poch de oli comú, fàcias bollí, y quant voldrà basa tiri-i un bont pesich de pebre y un raix de oli, y quant se tingua lo doló, untia la par adolorida ap aquest ingredient, que sigue ben calent, y experimentarà lo efecte luego, y en cas de tornar después de alguns anys, torni a executà lo mateix. Modo.

Remei. Aqua fenicula et cammemila @ 3 onzas, confeció limon smarag 1 dragma, tine. castor et laudono. liq. @ 1/2 dragma, ol anís 4 grans. Modo ad usu, se pren a quillerades per mal de ventre fort.

Remei per un que patesca de mal de pedre. Pendrà l'aygua de cals, un got al matí y un a la tarda, se posarà una olla bastan gran en un poch de cals biba y si tirarà l'aygua y fins que la cals siga amarada, y després se colarà dita aygua, y'n beurà un bas al matí y tarda.

Remei pel que patesca de mal de ulls, que casi no i beixi. Pendràs naps y posaràs una onsa de sucra candi; los naps an de ser ben tellats, primets, y o posaràs tot jun en un plat y lo such que farà t'en posaràs dintre dels ulls. Y ha de estar 24 oras en infusió. Modo.

//42r

Per una cascadura de pit. Pren un ou al dia ven debetut y te'l posaràs ap un drap ben fi. Modo.

Resepta per royña

Remei. Rels de matapoll trinxadas y després picadas ap un morté, seigi o llart dols 6 onses ab la quarta part de una onsa de argenbiu, tot sufregit, fen tres pars, y cada vegada se unterà de una de las tres pars.

Remei. mas. pilul. famil. musiran. 1/2 onza, repe. Són per pendrà antes de dinà. Corbella.

Remei. d a mig. dulc. strac. 1 1/2 onza.

Sia. tusillag. et capill. ven. a 1 1/2 onza, spermatie. 2 dragmas. zacc. candi 3 dragmas stract. liquit 1 dragma, m. f. looc.

//43r

Remedio contra tercianas

Remei. Emplasto de ranas, con duplicado en mercurio el que necesite para extenderlo todo mezclado sobre el parche indicante. (dibuix)

En el centro del emplasto un (1) dragma de alcanfora.

Hello se aplica en la boca del estómag, de modo, de modo (sic) que el crano de alcanfor quede en medio del ojo de estómag, y no le quite el parche hasta que hayan pasado 20 días.

Si se quiera puede traerse días antes quincena.

//43v

Purga per febras

Sulfat de magnes[i]

Fullas de sanet

Manna

Aigua contra enginas blanques o contra la diftèria

Agua	500 grams
Percloruro de hierro	5 id.

Mézclese.

//44r

Composicion de agua sadativa

Sal común	2 onzas
Amoníaco	2 dragmas
Alcohol alcanforado	6 dragmas
Agua común	2 libras

Mésclese.

Per dolor

Oli de lliris blanch	4 onzas
Esència de trementina	3 onzas
Tintura cantàrida	1 onza
Cànfor	2 dragmas

Específich per atacar la diarrea

Pendràs arrels de boga de cadirer y'n donaràs lavativas y se'n pren també per beurer al sucra-candi.

Per tercianas de cap

Posaràs cataplasmas de farina d'ordi amassat ab esperit de vi, al cap, peus y rinyons, ab un polset de pebre negre.

//44v

Para susto

Ollín

Yema de huevo con agua

Luego agua naf con 2 gotas de espíritu canela.

Gargarismo

Borato de sosa	3 grams
Agua	200 id.
Jarabe de moras	3 grams

//45r

Pildoras contra febras

Sulfat de quinina	6 gr.
Valerianat de zinc	3 gr.
Estret d'opi	1 gr.
Excipient	c. s.
12 pildoras	

Per dolor

Balz. opodeldoch	tres onzas
Cloroformo	1/2 dragma
Láudano	íd.
Mézclese siempre	

//45v

Ungüent de Carme u Olot

Per floroncos, vespers, erupcions herpètiques, feridas, etc.

Vi generós	3 xicras de preza
Oli de olivas bo	3 xicras
Sabó de llosa	3 onzas
Seu	mitja candela
Respaduras de canya vella	una dragma
Safrà bo	un argent
Xocolata bona	una preza
Goma aràbiga	2 onses

Se posa tot junt en una olla nova, se fa bullir a poch a poch, remenant sempre, per espay d'una hora, se treu del foch y's va remenant hasta que sia fret, y antes de ser pres s'hi tira un bon raig d'àcit fènich.

[46r-48v, en blanc]

//49r

Cocimiento de licores sudoríficos

Agua común	1 libra
Esencia de zarzaparrilla	1/2 onza

//51r

Solución de Maná

Agua simple	1 libra
Maná	2 onzas

Solución gomosa

Agua común	1 libra
Goma arábica	3 dragmas

[Nota en una clau que agrupa aquestes dues receptes]
Disuélvese en un almírez.

Harabe hidriodato de hierro según Fort

Hidriodato de hierro	1 dragma
Jarabe gomoso	8 onzas
Id. de azahar	3 onzas
Mezclar exactamente	

Pildoras anticloroditas del doctor Blach

Sulfato de hierro	1 dragma
Bicarbonato de soda	1 dragma
Háganse 40 pildoras	

Gaseosa purgante

Agua simple	1 libra
Sulfato de magnesia	1/2 onza
Ácido cítrico	1/2 onza
Bicarbonato de soda	2 escrúpulos
Mézclase	

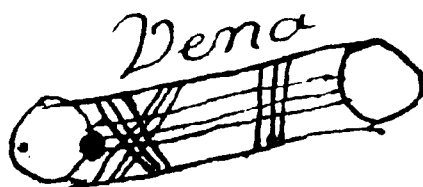
[51v-121v, en blanc]

//122r

Comienze el tractat de avisos y advertènsies que han de tener los flobotomianos en teoríquia y pràtica preguntando el maestro y respondienddo el discípulo concluiendo a la pregunta.

Maestro, discípulo

- m. ¿Qué es flobotomia, discípulo?
- d. Es palabre griega que quiere dezir lo mismo que sengría.
- m. Pues, ¿qué es sangría?
- d. Es una cisura o corte artifisialmente hecho en la bena para evacuar todos los humores.
- m. Y, ¿qué se entienda por vena?
- d. Es un canyo o vaso largo, redondo y hueco formado de una túniqua de hilos de nerbios longuitudinales, latitudinales y trasbersales

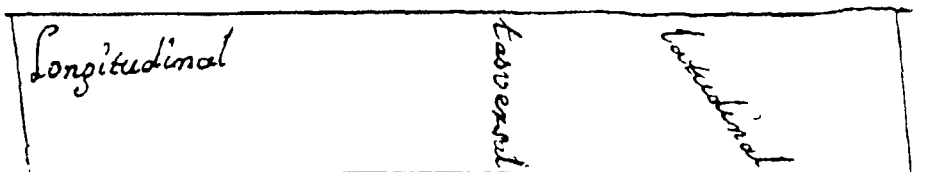

en cuya concavidad se contiena la sangre con los demás humores.

- m. ¿Quáles hilos se llaman longuitudinales?
- d. Los que van a lo largo de la vena.
- m. Y, ¿latitudinales?
- d. Los que van al sesgo de lo largo.
- m. Y, ¿transversales?
- d. Los que atraviesen a las fibrias que van a lo largo, que son las mas prinsipales y las que van al sesgo de estas o ladeadas, que todo es uno.

//122v

- m. ¿Qué es humor?
- d. El sumo que se causa de las viandas y se gobierna por las venas para zebo del calor natural y mantanimiento universal del cuerpo.
- m. ¿Cuántos son los humores?
- d. Son quatro, sangre, cólera, flema y melancolía.
- m. ¿Dónde se hazen esos quatro humores?
- d. Todos quatro se hasen en el hígado juntamente, aunque cada uno tiene en el cuerpo parte donde se halla con mayor abundancia.
- m. Y, ¿qué partes son esas?
- d. Para la sangre el hígado y venas, para la cólera la hiel, para la melancolía el baso y para la flema los sesos y pecho.
- m. ¿Cuántas maneras ay de ciscuras o cortes en la vena para, para sangrar?
- d. Tres que son longitudinal, trasversal, latudinal.

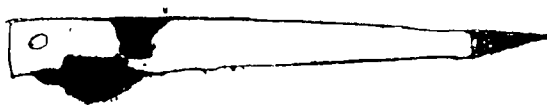
- m. Y, ¿quál destas es la mejor?
- d. La longitudinal porque comiensa y acaba en vena, y por que está más libre de herir nervios y arterias y duele menos y suelda mejor, pero quiera no ronper muy deprise porque no se la vaya la vena de debaxo al tiempo de romperla, y la latudinal y trasversal son más peligrosas, cúrense tarde y du<e>len más y sale peor la sangre.
- m. ¿Cuántas diferencias ay de puntas de lansetas y para que venas conbiena más cada una?
- d. Tres, que son punta de espino, que es engosta, sángrase la vena frenética con ella y todas las demás venas.

Punta de espino.

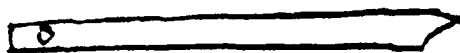
//123r

profundas y se ha de entrar drecho a la vena y salir rompiendo, la otra es punta de hoja de olivo, que es mejor para las venas bien descubiertas, en las cuales no ay nesesidad de profundar mucho.

Hoja de olivo.

La tercera es punta de pico de gorrión, que es para sangrar las venas sinéticas.

Pico de gorrión.

//126r

Digistiu espesífich per cuchs, per bòmitr, per flatus, dolor de bentre, per ecitar lo apetit, per dolor de cap y altres maltias.

Recepta. Spiritus vini, rectificat 1/2 libra, saltarteri et puleus alores @1/2 dragma, croci orietalis 20 gra, me. f.. Se ha de estar per 24, se ha de posar al sol y a la serena, dosis per los grans de 30 a 40 gotas y per los petits de 21 a 15 gotes ab una collarada de vi negre o grancha o malbesia o vi de pay. Modo

[126v-145v, en blanc]

//146r

Pesos medicinales
la libra
la onza
1/2 onza

la dragma 60 gran
1/2 dragma

[146v-149v, en blanc]

//150r

Pendràs una lliura de sofra, tres onsas de antimoni mineral, una onsa de clavells y canyella y tres nous noscadas y 5 grams de àmbar gris, per 7 càrregas de vi, un lluquet de una a 2 onses de pes poch més o menos, s'í cramarà la nit antes de posari lo vi, adbartin que la bota a de ser ben neta, fiut, s'í posarà mitg quarté de aiguardén. Requintada per quatre cargas de vi.

Lo any 1799, prengui capa a Solsona, fra Miquel de Tarragona

Lo any 1802, me donaren pessas Vilafranca, fra Miquel de Tarragona

Lo any 1808, me tocaben, me donaren peses Valls

Lo any 1809, me donaren capa a Valls y me donaren peses y capa tot jun, per no donar-me pessas lo any 1808

Àbit, lo donaren 1813, però lo enbiaren al mars de 1814

Àbit toca lo 1822

//150v

Lletra a la Avemaria

Atención que ha salido
la luna clara desterrando
tiniebles dando esperansa
lo dise la librea que biste
la gala sala por la mañana
de día Dios te salbe María.

Assí a Belem camina una sagala
la que del sol se biste corona y alba
de estrellas adornada de perlas lusero
es la reina del Cielo que habrassa,
llena eras de gracia.

Ansusena fragante mas olorosa es la reina del
Cielo de Cristo esposa, y es una que no tiena
segunda más pura que toda criatura
tan sola a quien al Ciel adora, jo digo,
el Señor es contigo.

Aunque es de madrugada bien os conosco aunque os pongays
la toca con el reboso princesa sois de granda clemencia
aurora que mereceis señora laureles y bendita tu eres.

En mi vida he visto tel disimulo tal suprema belleza
espojo puro y creo que eres madre del Berbo de beres
y bendita tu eres que excedas a todas las mugueres.

Con prestesa obedezas reina de gozo por cunplir el precepto
marebeloso fabores toda reina de amoras contenta ja a que
Jesús contempla con gusto y bendito es el fruto.

Castillo de verdades bien adornado con todas las grandesas;
[santo y sagrado.
La rosa la claballina hermosa que vela a todo quant quiera,
[sois lus de
tu biente, Jesús.

Estays en hora buena bella esmeralda rosa que ha producido
[tanta fragancia,
merse mi alma os dare, bella dama, mi vida virgen santa María.

Ja no sé que disiros bella paloma, mi lengua enmudesa con
[tanta gloria
tu buelo remonta por el cielo y asmiras con tantos serafines a vos
que sois madre de Dios.

Señora, que de Dios teneis la mano, pedile por nosotros al soberano,
[pue<s> sabe
todas nostras maldades, o cielo, a tu clemencia apelo candores todo
[los pecadores.

Perdóname, señora, mi corta pluma pues siendo emperadora buena
[furtuna tendremos

si ha tú nos acogemos aora y an la tramenda hora mas fuert que
[es la hora de nostra muerte.

Si ha errado algun punto en la Avemaria a la virgen de Carme llevo
[por guía y quiero
el dar fin a mi verso y firme porque lalbe ya buena con luz diziendo,
[amén Jesús.

Finis.

//151r

Lletra al naixament de Jesús.

Bon offici és lo pastor
que quant naix la noba
estrella està prop de son
remat en la nit més clar y vella.

Respon:

Y ay que miño y ai que marabella
Jesús és nat, anem-lo a veurer.

Al punt de la mitja nit tot lo món
guardan silenci la capella angelical
entona glória excelsis.

En Belem, ciutat vulgar, lo major
rey se contemple vestit de un tosco
sayal a la usansa de la aldea.

El portal desebrigat, los pañals y lo pasebre
per a trobar a l'ynfant los deran per entreseñas.

En belem los pastorets arribaren ab prestesa
adoraren a l'ynfant saludaren la portera.

Oferiren los presens y una boluntat entera
y colmats de grans tresors se'n tornaren mol alegras.

Passaren segurament celebren aquestas festas
de las Pasquas temporals a la glòria sempiterna.

Finis.

[151v, en blanc]

//152r

Las sinch herbas emoliens, malbas, malvins, violas, pariatària,
mercurials.

també se pot usar per amoliens de la branca urcina, de las bleada,
del blets.

Las quatra llabós calentas, matafaluga, funoll, carvi y cumí.

4 llabos fredas menors, chicorias, escarola, enciam, verdolagas.

4 llabos fredas majós, maló, carabasa, cugombre y cindria.

Las 3 flos codials, borratxes, buglosa y violas.

Los ungüents calens, aragon, marciaton, althea y agripa, a estos
últims se cntén per las dos grapiatesas, esto és, Althe y Agripa, que
és la blanca.

4 ungüents frets, blanch rosat, popoleon y refrigerant de galeno.

[152v-153r, en blanc]

//153v

Propio de Juan Bautista de Nadal y Pinyas.

[154r-v, en blanc]

//155r

1 classa plants capitillicas o capitals

Betonia purpurea	la betònia
Lilium comvallium	lliris de Valls
Peonia comunis	peònia ordinària
Primola veris	primola veris

Ocinum minimum	alfàbrega
Polegium	poliol
Thimus v<u>lgaris	f<a>rigola
Serpillum vulgare	salsa de pastó
Rosmarinus	romaní
Salvia minor	sàlvia silvestra
Secas purpurea	caps de asses
Hissopus	isop
Satureia	sajúlida
Majorana	morodux
Lavendula	espígol
Urganum	orenga
Laurus vulgaris	llorer

2 calissas plantas ophtalmicas, per los ulls

Celidonium majus	celidónia
Eufrasia	eufràsia
Erica vlgaris	bruch
Dipsacus sativus	cardot de paraire
Berbena	la berbena
Sclarea tabern	sàlvia romana

//155v

3 classa plantas escrinas, per estarnudar

Mecociana major	tabaco
Sinapi	la mostasa
Delphinium	estafis àgria
Ptarmica vulgaris	la tàlmica
Merium floribus v<u>lgaris	baladra
Capsicum siliguis	pebrots
Euphorbium	euforbi
Lentiscus v<u>lgaris	mata

4 classa plantas pectorals, per lo pit

Adiantum foliis	coriandri, fàlsia major
Adiantum nigrum	fàlsia comuna

Asplenium o ceterah	dauradella
Brasica rubra	col vermella
Papaver erraticum	rosellas
Glijcirrizza	regalècia
Hedera terrestris	heura de terra
Borrago	borraxes
Helenium	enula, canpana
Ficus comunis	figa ordinària
Tusillago	pota de cavall
Siliqua	garrofa
Zizifhus	ginjol

//156r

5 classa plantas purgans

Carthamus	safra bort
Prunus fructu dolci	prunas dolsas
Rhamnus catharticus	ramno catàrtich
Prunus silvester	arenyoner
Percica malus	presseguer
Rosa palida	rosa alexendrina
Rosa moschata	rosa blanca
Lis vulgaris	lliris blaus
Bruyonia aspera	carbassina
Ebulus	èbols
Cocumis silbestris	cogombres amarchs
Heleborus niger	elebor negra
Helleborus albus	elebor blanch
Aloes succotrina	adsabara
Rhabarbarum	rabàrbaro
Periploca	escamonea
Colicyntis	coliquintas
Riccinus vlgaris	figuera infernal

//156v

6 classa plantas histéricas, per affectas histérics

Aristolohia rotunda	aristolòquia rodonda
Aristolochia longa	aristolòquia llarga
Aristolochia tenuis	aristolòquia menor
Artemisia	altamira
Matricaria v<u>lgaris	matricària
Melisse hortencis	toringina
Ruia hortensis	ruda
Sabina	sabina
Galiha v<u>lgaris	gajats
Leu	violers grochs
Valeriana hortencis	valeriana major
valeriana silvestris	valeriana silvestre
Vitex, seu angus castus	alochs
Nepeta	xerba

7 classa plantas doréticas y aperetivas, per orinar

Cichorium silvestris	xicoyra salvatge
Dens leonis	dens de llahó
Lapathum acutum	trapadella
Fragaria vulgaris	maduixera
Apium hortense	julibert
Asparagus silvestris	esparagera
Feniculum v<u>lgare	fonoll vulgar
Buscus	bruch
Rubia tinturum	la gransa
Eringium v<u>lgare	penical
Raphanus	rava
Cepa vulgaris	seba vulgar
Porrum comune	porro comú

//157r

Cicer satium	ciurons
Feniculum marinus	fonolls marins

Glaucium flore lauteo	cascalls cornuts
Jappa major	bardana
Lithospermum	mill del sol

8 classa plantas sudoríficas, per suar

Carduus benedictus	cardo beneït
Ulmaria	reyna de prat
Scorsonera	escorsonera
Scabiosa pratensis	escabiosa
Succisa v<u>lgaris	mos del diable
Juniperus vulgaris	ginebra vulgar
Scordium	scordi
Imperatoria major	imperatòria
Smilax aspera	arijols
Angelica silvestris	la angèlica

9 classa plantas alexcifàrmicas, per febra maligna

Allium sativuum	all de ort
Asclepias albo flore	vincetoccit
Illex aculeata	garrichs
Vujula vel	al·leluya, agralletes
Clercum vulgare	poncem
Limon vulgare	llimo
Aurantium vulgare acri	taronja agra
Aurantium vulgare dolci	taronja dolsa
Coralium rubrum	coral vermell
Carolina	carlina

//157v

10 clasa plantas stomàquicas, plantas estomacals

Absinthium romanum	donsell romà
Absinthium tenuifolium	donsell petit
Abrotanum mas	broyda mascla
Menta hortensis	menta de ort
Menta silvestris	menta borda

Tanacetum vulgare luteum	tenacet vulgar
Coralina	xerba coquera
Coffea	vulgarmen se anomena café
Palo montano	se anomena erba qucera
Cruciata	corosyata
Veronica	vulnerària
Ceteach	anomenada dauradella
Brotonica	en llatí se anomena camedrios
Xentaura	menor
Anagalis	
Aquilegia	la llabó és bona per barola
Marobium nigrium	malrubi negra
Marubium album	malrubi blanch
Brunela	bulnerària
Herba trinitatis	en català herba melsera
Mile grana	per mal de pedre
Vincetoxicum	la arel per febre maligna
Erigeron	acre
Asparagi	esparguera, la arel per urinar
Sanicula	bulnerària
Capillorum veneris	fàlsia
Adientum nigrum	fàlsia negra
Eufrasia	la aigua és per mal de ulls
Ceterac	bulgarment duradella

[Glossari en 6 fulls relligats]

//Ir

Decoetum atemperans comu, vol dir decosiment comú per templar qualseb<o>l humor actiu calent.

Decoetum post febras, vol dir un decosiment que se dóna després de las febres.

decoetum bechicum incresans, vol dir un decosiment que fa espés lo humor que causa la tos.

Decoeto bechicum incidens, vol dir un decosiment que se dóna per socorra la tos.

Decoctum ordeatum, vol dir un decocsió que s'i posa solamen lo hordi.

Decoctum tergens, vol dir un decocsió que línpia las pars dels mals humors.

Decosio amaricans comuna, vol dir un decoció amargan cumú que se aplica per cuantra los cuchs y totas las herbas han de ser amargas.

Decoctum amaricans stomachicus, vol dir un decosió amargant que se aplica per corregir las cruetas del ventrell.

Decosio apariens, vol dir decosió que treu los impedimens de obrar de la naturalesa y púguia ben orinar, cagar, etcetra.

Decosio emouliens, vol dir un decocsió que modifica o causa humitat a las pars perquè púguia pasar ab més prestesa.

Decocto astringens in di. [...], vol dir un decosió que atura o ataca los fluxos y demasias de cambre.

Decocsió ulnerarium, vol dir un decosió que neteja las pars lleigidas o be línpia lo mal holor que estan en las pars llegadas o sens llaga.

Decosio cephalicum, vol dir un decocsió que fa per confortar lo cap.

//lv

Decoctum ante ictericu, vol dir decosimen que-s fa contra los que pateixen de fel sobraxit.

Decosio anti scorbuticum, vol dir un decosimen que-s fa contra a la boca.

Decocsió anti pleuriticu, vol dir un decosió que fa contra lo mal de costat.

Decocsió albu sidenham, vol dir un decosió blanch de un autor anomenat Sidenam.

Decocsió diureticu, vol dir un decosió per ecsitar la orina.

Decocsió lithonripticu, vol dir un decosiment que-s fa per socorer los que pateixen mal de pedra.

Decocsió suderificu, vol dir un decosimen per ecsitar lo suor.

Decocsió adscabium, vol dir un decoció per la ronya.

Decocsió variolosa, vol dir un decosió que-s fa contra la barola.

Decocto alaxipharmacu, vol dir decosió que-s fa per correxir los humors pudrits.

Pthisana comuni, vol dir una beguda tisana, vol dir veguda ab llimó.

Ptisana cun nitro, vol dir veguda ab nitre.

Ptisana apariens, vol dir una beguda que dóna camí per traure qualsevol humor.

Ptisana anti vervinosa, vol dir veguda contra los cuchs.

Ptisana bechica, vol dir una veguda que s dóna per la tos.

Ptisana purgans cumuni, vol dir una beguda purgant que treu tots los humors mals.

Ptisana reigia, vol dir una veguda purgant que treu los humors ab molta quietut, refrescant y fortificant lo ventrell.

//2r

Posio purgans cum confecione Hamech, vol dir una veguda purgant ab un roboran de Hamech autor.

Posio purgant tamarindorum, vol dir un abeguda purgant ab los tamarindos.

Posio purgans cum electuario diacarthami, vol dir una veguda purgant ab lo electuari diacarthamu.

Posio purgans cum sirupi de ramno catartico, vol dir una veguda purgant ab lo axarop de rhamno cathàrtico, axí anomenat.

Posio purgans cum rhabarbaro substasia, vol dir una veguda purgant ab lo rabarbaro simple o sen composió.

Posio solotiva cum manna, vol dir una beguda purgant ab la manna y xarop solutiú.

Posio purgans cum manna sine senne, vol dir una veguda purgant ab la manna sola, sens sanet.

Posio solotiva cum casia, vol dir una veguda purgant de la càsia y xarop solutiú.

Posio solotiva pro hydropici, vol dir una beguda purgant per los hidròpichs que si posa xarop solutiú.

Potio laxsans pro lactantibus, vol dir una beguda purgant per los que prenen llet.

Bolus purgans in disenteria, vol dir unas boletas o píldolas purgans per un que ba de cambre hi aixia sanch y en los budells si comprènguan dolor.

//2v

Posos purgans in disenteria lactantium, vol dir unas boletas o píldolas purgans que se donan a aquells que pateixen de cambra de sanch, que s diu dysenteria, quan prenen llet o mamen.

Bolus purgans pro cacheticis, vol dir una voletas o píldolas purgans que se donan als hòmens o donas que tenen mal color a la cara o estàn inflats.

Bolus laxans tamarindorum, vol dirunas boletas o píldulas purgans ab los tamarindos.

Bolus rabarbari, vol dir unas píldulas del rhabàrbaro.

Cathartico emética, vol dir purgans ab vomitori.

Posio cathartico s*i*tibiata cum vino, vol dir una veguda que fa purga y vomita ab lo vi vomitori.

Posio cathartico sitibiata cum tartaro, vol dir una veguda que fa purga y vomita ab lo tàrtaro.

Polbos catartico s*i*tibiatus, vol dir uns polbos que fan purgà y bomità.

Emetica, vol dir vomitoris vomitorium lapapacuana simplex, vol dir un bomitori de la sola herba nomenada aixis lepecacohana.

Vomitorium lepapacuana pionis, vol dir un vomitori ypacuana conpost per un autor Pison.

Posio emetica cum vino, vol dir una beguda vomitòria o que causi vòmit del sol vi vomitori.

Posio emetica cum tartaro, vol dir una veguda vomitòria del tàrtaro.

Enemata, vol dir un serbisials, enema, vol dir cervisial comú.

Enama emoliens, vol dir un serbuisial que quausa humitat a las pars.

Enama stibitum, vol dir un serbuisial que s'i posa també un medicament que exsita lo vòmit.

//3r

Enama anodinum, vol dir un serbisial que fa dormi.

Enama carminans, vol dir un servisial qes fa contra flatos.

Enema tergens, vol dir un cervisial que nateixa o línpia los budells.

Enema e quatrix oleio, vol dir un cerbisial que he y entren los quatra olis.

Enama astringens, vol dir un cerbisial que se dóna ab un que té fluxos de bentre o bé caga molt y causa que no vàygian tan de cambre.

Enama cum benedicta laxativa, vol dir un serbisial av una erba anomenada benedicta lapativa.

Enama cum therica andromachi, vol dir un servisial ab la thriaca de un autor nomenat Andromachi.

Supusitoria, volen dir una espècia de emplastaràs com y tanbé candelas que se componan de diferens medisinas.

Supusitorum irritans, vol dir un spècia de emplastra que irrita qual se aplica a ces o cul, y tal és bo per las feriduras.

Apophlegmatyma solidum simplex, vol dir un medicament sólido per treurer molta saliva.

Apophlegmatyma liquidum odontalgicum, vol dir un medicament líquit que se dóna per traurer saliva y linpiar las dens o boca.

Emulsiones, volen dir unas vegudas que entren las granas fredas, majors o menors.

Emulsio pectoralis, vol dir una beguda de las granas majors fredas y medicaments del pit.

Emulsio cardiaca, vol dir una veguda a la qual entran las granas majors o menors ab los medicaments per corergir lo bentrell.

Emulsio expulsiva, vol dir una beguda que serveix per treurer mals humors del cos.

//3v

Emulsio arabica, vol dir una veguda que s'í posa la goma aràbica, aixís anomenada.

Emulsio emulsiens, vol dir una beguda que quausa humitat a la pars.

Posio atemperans sudurifica, vol dir una veguda que exita lo suor sens irritació.

Posio sudorifia cum siruppo, vol dir una veguda que exita lo suor y en esta s'í posa axarop.

Posio alexipharmaca atemperada, vol dir una veguda que corregeix una matèria pútrida sens irritació.

Posio contra vermes, vol dir una veguda que-s fa contra los cuchs.

Posio vulnerario febrifuga, vol dir una beguda que-s dóna ab un que té febre acompanyat ab llaga, com un thísich.

Potio febrifugo purgans, vol dir una beguda que se dóna ab un que té febre y nesesita de purgar-se.

Potio anti epileptica, vol dir una veguda que se dóna ab un que té mal de Sant Pau, o gota o coxal.

Potio ad hydrophobiam, vol dir una veguda que se dóna contra lo mal de ràbia.

Potio cephalica, vol dir una veguda que se dóna per fortificar lo cap.

Potio leniens diuretica, vol dir una veguda que se dóna per untar o mollificar las pars per escitar la orina.

Potio diuretica efficator, vol dir la veguda que exita més la orina

//4r

Potio sudurifica, vol dir una veguda que eccita la orina o fa suar molt.

Potio cardiaca, vol dir una veguda que fortifica lo ventrell.

Potio anti pleuritica cardica, vol dir una veguda contra lo mal de costat ab flaquesa de ventrell.

Potio contra casum, vol dir una veguda que se dóna ab un que se ha espantat.

Potio apariens, vol dir una veguda que obre los camins a la naturalesa per traure lo mal humor.

Potio astringens, vol dir una veguda que se dóna per atacar lo demasiat flux o cambre o treure massa sanch del nas o qualsevol altre part.

Potio carminas, vol dir una veguda que se dóna contra los flatos.

Potio histèrica, vol dir una veguda que se dóna contra lo mal de mara a las donas.

Eclgmata, vol dir unas vegudas a las quals s'i posan alguns medicaments del pit.

Looch anti hemoptoicum, vol dir una veguda que se dóna contra los que treuen sanch per la poca(sic).

Lambitibus enulatum, vol dir una veguda que línpia ab la ènula axís anomenada.

Gargarismata, vol dir unas vegudas que se donen a los que tenen mal de coll.

Gargarisma anginosum, vol dir una veguda que se dóna per gargarisar ab una inflamasió del coll.

//4v

Gargarisma ad uvulam lapatam, vol dir una veguda que se dóna ab un que pateix un tuor quat és afluixat.

Colliria peso, que vol dir una veguda que fa dormir.

Collidium anodinum camphoratum, vol dir una beguda que fa dormir ab la cànfora.

tintura, vol dir un extracto de qualsebol medisina.

Opiata, no és altra cosa que un medicament que fa dormir y és compost quant entren diferens medicaments segons la part danyada.

Opiata marciali, vol dir un medicament que fa dormir al que entra algun metall com ferro ara, etcetera.

Gelatina, no és altra cosa que un medicament que's fa de polbos y altres cosas, pero que tinguia consistència o modo de farinetas.

Lac chaluteatum, vol dir la llet a la qual s'i posa 4 o 5 claus encesos o qualsevol metall encés.

Lac cum aqua calis, vol dir llet ab la aygua de cals.

Pillula hydragogu, vol dir una píldulas per treurer la desmasia aygua del cos.

Pillula anti nephritica, vol dir unas píldulas que se aplican contra las malalties de rinyons.

Pulvys ad secundinas expellendas, vol dir unas polbos que se donan per treure la aygua sanch, ab una paraula lo llet de las criaturas quant naixen.

Linimenta, volen dir unas unturas que se aplican a la part malalta.

//5r

Linimentum anti paraliticum, vol dir una untura que se posa a la part paralítica o ferida.

Linimentum hemorrhoidale anodinum, vol dir una untura que se posa a las venas del cul o anca per fer dormir.

Fotus, no és altre cosa que una spèsia de emplastre.

Fotus pro phrenitias, vol dir una espèsia de emplastre que se aplica a los que deliran.

Suppedanea, no son altra cosa que un spèsia de amplastre de manera que todas las herbes han de ser picadas.

Epithemata, no són altre cosa que uns draps sucats de diferens liquors segons la malaltia.

Epitima hepaticum, vol dir un drap sucats de un liquor, qual és contra una malaltia del fetxe.

Epithema ad hemorrhagiam narium, vol dir un drap untat de un liquor valgiria per atacar lo flux de sanch del nas.

Lixivium ad hidropem, vol dir un llexiu que's fa contra la hidropèsia.

Pro curandis maniacis, vol dir per curar los locos.

Pro lue venerea, v.d. per curar lo mal de donas.

Decotum syphiliticum lignis, vol dir una veguda que se dóna per corregir lo humor del mal de donas anomenat syphilitico.

Clysrer anti disentericus tempore ptyalismi, vol dir un cerbicial que se dóna ab un que pateix cambres de sanch ab thyalismo, o que és lo mateix, quant treu molta saliva.

Florum tunise, bol dir clabells de oló.

[Retalls de paper inclosos en el lligall]

Pagat per las febres, pendràs ayguardèn requintada y ansens mascles y ne feràs un pegat y te'l poseràs a la boca del bentrell. Alguns sí en curat.

Eligisir espesitid per cuchs, per bòmit, per flatos, dolor de bentra, per ecsita lo apetit, per dolor de cap y altres molèstias.

Recepta. aq. tusilag. 4 onzas, ol. amrg. dulc. r. s. ig. 1 onza, lyr. alt 2 onzas. Modo Pare fra Jacinto.

Per 24, se a de posar al sol y a la sarena, dosis per los grans de 30 a 40 gotas y per los petits de 21 a 15 gotas, ab una collerada de bi negra, garnatxe o malbasia o be bi de pays.

Recepta llegalitima del famós oli de balsamillo.

sucre blanc dos onsas

ayguardent refinada ab la qual se disoldrà lo sucre altrás dos onsas oli comú o de oliva ha ont hàigian estàn infució al sol y serena las carabasas balsaminas en una ampolla, una lliura, és dir aquest oli deu ser clar y sense balsaminas, ya al qual si posarà la ayguardent ab lo sucre y últimament añadirà de bàsem catòlic dos dragmas; y luego se ramena vé tots los dias, deixan-ho encara alguns dias al sol y serena.